DOĞU TRAKYA AĞIZLARINDA KULLANILAN İKİLEMELER

Muharrem ÖZDEN¹, Levent DOĞAN²

ÖZ

Bu çalışmada Doğu Trakya Ağızlarında yazı dilimizde bulunan veya yazı dilinin dışında kullanımı görülen ikilemeler ele alınmıştır. Adı geçen yöre ağızlarıyla ilgili ağız çalışmalarında geçen metinlerden, çalışmaların sözlük bölümlerinden ve Derleme Sözlüğünden alınan bu ikilemeler; anlam bakımından, sözcük yapısı bakımından, şekil ve kuruluş bakımından ve görev bakımından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doğu Trakya, İkileme, Derleme Sözlüğü, Sözcük Yapısı

Özden, Muharrem. ve Doğan, Levent. "Doğu Trakya Ağızlarında Kullanılan İkilemeler". *idil* 6.32 (2017): 1173-1206.

Özden, M. ve Doğan, L. (2017). Doğu Trakya Ağızlarında Kullanılan İkilemeler. *idil*, 6 (32), s.1173-1206.

¹ Yrd. Doç. Dr. - Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü – muharremozden(at)trakya.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr. - Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü – ldogan(at)trakya.edu.tr

REDUPLICATIONS IN EASTERN THRACE DIALECT

ABSTRACT

In this study focused on reduplications in Eastern Thrace dialect which are using in written language and also without written language. Reduplications are complied from essays about Eastern Thrace dialect, their vocabulary sections and collation dictionary (Derleme Sözlüğü), then we tried to emphasize their meaning, morphology, structure and formation and intra sentence functions.

Keywords: Eastern Thrace, Reduplication, Collation Dictionary, Morphology

GİRİŞ

Batı dillerinden Fransızcada redoublement, hendiadyoin; İngilizcede reduplication dual, hendiadyoin; Almanca'da verdoppelung, zwillingsformen, hendiadyoin; Osmanlıcada atf-ı tefsiri (Hatiboğlu, 1981:9), terki-i ihmâli, mühmelât (Korkmaz, 1992:82) terimleriyle karşılanan ikileme; aynı, yakın ya da zıt anlamı iki veya daha çok kelimenin bir tek kelime gibi anlam göstermek üzere yan yana gelmesi durumudur (Korkmaz, 1992:82). Konuyla ilgili yapılan çeşitli çalışmalarda ikileme için “kelime koşmaları, ikileme, tekrarlar, ikileme-ikizleme, bağlam öbekleri (ikilemeler, koşma takımlar), tekrarlama, tekrar grubu, tekrar öbeği” gibi terimler kullanılmıştır (Duman ve Kemik, 2006:3) İkileme cümlede anlatımı güçlendirmek, anlamı pekiştirmek, kavramı zenginleştirmek amacıyla kullanılır ve aynı kelimenin tekrar edilmesiyle, anlamları birbirine yakın veya zıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki kelimenin yan yana getirilmesiyle oluşturulur (Hatiboğlu, 1992:9). Türkçenin eskiliğini ve zenginliğini somut delillerle ortaya koymaya çalışan araştırmacıların bu doğrultuda sundukları en önemli dil belgelerinden biri ikilemelerdir. Çünkü “ikileme” denen yapıların ortaya çıkabilmesi için bir dilin uzun yıllar boyunca işlenmesi gerekir. Türkçenin bilinen ilk eserlerinden bu yana sıklıkla ikilemelere rastlanılması, özellikle tek başına kullanılmayan veya çok az kullanılan arkaik kelimelerin Türk dili tarihi boyunca takip edilmesini de kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle ikilemeler, özellikle Türk dili araştırmaları için çok önemli verilerdir (Tokay, 2013). Doğu Trakya bölgesini içine alan 4 il ve bu illere bağlı ilçe ve köylerde yapılan saha araştırmaları sonucunda oluşturulan 14 farklı çalışma ve Derleme Sözlüğü taranarak oluşturulan araştırmamızda ikilemeler; anlam bakımından, sözcük yapısı bakımından, şekil ve kuruluş bakımından ve görev bakımından değerlendirilmiştir. Çalışmanın inceleme bölümünden sonra oluşturulan sözlük bölümünde ise ikilemelerin anlamları ve kullanıldığı eser adları gösterilmiştir. Çalışmada kullanılan eser kısaltmaları Kaynakça bölümünün içinde eser künyelerinden sonra koyu olarak parantez içinde gösterilmiştir. Çalışmada Kırklareli Ağzında bulunan ikilemeler Levent Doğan tarafından daha önce çalışılmış olduğu için ele alınmamıştır.

A. Anlam Bakımından İkilemeler

A.1. Aynı Kelimelerle Kurulan İkilemeler

acâyip acâyip (TİASÖ), **adım adım** (ÇVYAÖ), **alaca alaca** (ÇVYAÖ), **alay alay** (TMİKA), **allâ allâ** (TMİKA), **aşlayıp aşlayıp** (TİASÖ), **aykırı aykırı** (ÇVYAÖ), **azın azın** (TVMA), **bak bak** (TMİKA), **beldir beldir** (DS:Çorlu -Tk.;DS:Ayvacic, Gelibolu -Çkl), **böle böle** (TMİKA;ÇVYAÖ;TİASÖ), **bule bule** (ÇVYAÖ ; TSKAD), **büle büle** (HİKA), **dâ dâ** (TVMA), **dangağ dangak** (TİASÖ), **demet demet** (TMİKA), **dizi dizi** (TMİKA), **dolayı dolayı** (TVMA), **düttürü düttürü** (HİKA), **düve düve** (TMİKA), **ér gece ér gece** (HİKA), **gece gece** (HİKA), **gırav gırav** (TMİKA), **goparan goparana** (TSKAD), **gümbede gümbede** (TMİKA), **ha bakalım ha bakalım** (TMİKA), **ıslatıp ıslatıp** (ÇVYAÖ), **kat kat** (TMİKA), **koca koca** (TMİKA), **kolay kolay** (TMİKA),

kucak kucak (TMİKA), köy köy (ÇVYAÖ), lekeli lekeli (TMİKA), mäle mäle (TMİKA), mekir mekir (DS: Malkara -Tk.), mihlaya mihlaya (ÇVYAÖ), nazlı nazlı (TMİKA), öle öle (TİASÖ), oynayā oynayā (HİKA), öbek öbek (TMİKA), pāça pāça (TMİKA), sāti sātine (TMİKA), seve seve (TMİKA), sōna sōna (TMİKA), sōra sōra (TMİKA), sülāle sülāle (TMİKA), ufacıķ ufacıķ (TİASÖ), vūa vūa (TSKAD), yamalı yamalı: (TİASÖ), yarım yarım (HİKA), zavallı zavallı (TMİKA), aban aban yürü- (DS: Çan, Bayramiç -Çkl.), acı acı (ÇGDE), akın akın (ÇGDE), apil apil (DS: Sazlı, Ayvacık -Çkl.), bingil bingil (DS: Gelibolu -Çkl.), bülle bülle (ÇGDE), cisen cisen (DS: Fili, Biga -Çkl.), dilim dilim (ÇGDE), evō ev (ÇGDE), fah fah (DS: Lapseki -Çkl.), haval haval bak- (DS: Fili, Biga -Çkl.), hımhım (DS: Lapseki -Çkl.), ılgım ılgım (DS: Gelibolu -Çkl.), ınıl ınıl (DS: Lapseki -Çkl.), ivil ivil (DS: Ezine -Çkl.), kaygıla kaygıla (DS: -Çkl.), pıtpıt (DS: Gelibolu -Çkl.), siyim siyim (DS: Sarıcaeli -Çkl.), tay tay et- (DS: Fili, Biga -Çkl.), teke teke kes- (DS: Lapseki -Çkl.), tın tın kay- (DS: Ezine -Çkl.), toparlacık toparlacık (ÇGDE), yaka yakaya (DS: Bergaz, Ezine, -Çkl.), yalap yalap (DS: Lapseki -Çkl.), yap yap (DS: Lapseki -Çkl.), yeni yeni (ÇGDE), yüğsek yüğsek (ÇGDE), y {ksēk y {ksēk (ÇGDE), zaman zaman (ÇGDE), zeman zeman (ÇGDE), akım akım (EİİA), allā allā (EİİA), bingil bingil (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), bir bāçeden bir bāçeye (EKEİYK Enez -Yenice köyü), bivev bivev (EİİA), bule bule (EİA ; EHİKA), bunuk bunuk (EHİKA), burcun burcun (DS: Paşayığıt, Keşan -Ed.), bülle bülle (EİA ; EKEİYK Enez -Yenice köyü ; EUMİKAK), çi çi (EHİKA), çifte çifte (EİA), dındın (DS: Çavuşköy -Ed.; KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), dūrdan dūriya (EDAJE), düe düe (EKEİYK Enez -Yenice köyü), d {müklü d {müklü (EİA), fızlı fızlı (EKEİYK Enez -Yenice köyü), gidēke gidēke (EİA), hā hā (EİİA), hantır hantır (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), ıblık ıblık (DS: -Ed.), lak lak (EKEİYK Enez -Yenice köyü), ule ule (EİA ; EİİA), pış pış (EİİA), sōra sōra (EİA ; EİİA), süvü süvü: (EİİA), tepişirke tepişirke (EKEİYK Enez -Yenice köyü), teste teste (EKEİYK Enez -Yenice köyü), ulam ulam (DS: Ed. ; EKEİYK Enez -Yenice köyü), uva uva (EİA), übek übek (EİİA), üle üle (EİA), vıy vıy (EHİKA), yırım yırım (DS: -Ed.), yirke yirke (EİİA), y {sek y {sek (EKEİYK)

A.2. Yakın veya Eş Anımlı Kelimelerle Kurulan İkilemeler

acı tuzlu (TMİKA), aga kardaş (TSKAD), ahleye vahleye (HİKA), ana çocuk (TSKAD), āret dünya (TSKAD), avadan karadan (TİASÖ), āz dil (TSKAD), bā bostan (TMİKA), çelik çomak (TMİKA), darla zorla (TİASÖ), defter kitap (TMİKA), dünür dünüşü (HİKA), dürüst bütün (TMİKA), ekmek su (TMİKA), eni boyu (TSKAD), gelenek görenek (TİASÖ), gezmek tozmak (TMİKA), görümce élti (HİKA), gürültü patırtı (HİKA), incik boncuk (TMİKA), karpız kavun (TMİKA), kār yāmir (HİKA), kaynana kaynata (HİKA), kırğı çıkığı (TSKAD), kış kıyamet (TİASÖ), kılthık aşılk (TİASÖ), kızla érkéklē (HİKA), kural kanun (TMİKA), nasip kısmet (HİKA), noğut mercimek (HİKA), o zamandan bu zamana (ÇVYAÖ), ule bule (TMİKA), öle bülle (HİKA), peynir zeytin (ÇVYAÖ), saklı kapaklı (TSKAD), ses cevap (TSKAD), sıpıtmak atmak (TMİKA), şöle böle (TMİKA), şüle bülle (TMİKA),

tası tarā (ÇVYAÖ), üle büle (HİKA), yara bere (TSKAD), yāmur çamur (HİKA), yeminne samanını (TİASÖ), zulm esret(TMİKA),adamlā karılā (ÇGDE), alaca bulaca(DS:Gelibolu –Çkl.), biri konça biri gül (ÇGDE), bōrē çōrē (ÇGDE), doğmak büymek (ÇGDE), eş dost (ÇGDE), incirō üzüm (ÇGDE), kap kacak (ÇGDE), kış kıyamet (ÇGDE), kız evindenō oğlan evine (ÇGDE), o yāna bu yāna (ÇGDE), örf ādet (ÇGDE), şākı tükü (ÇGDE), tazlısı tuzlusu (ÇGDE),aç susuz (EKEİYK Enez –Yenice köyü), alis mulis (EİİA), asetlik fesathk (EİİA), bārmak çīrmak (EİA), bayırlık dālık (EİİA), büle şüle (EİA), çanak çölmek (EİİA), dargınnık kırgınnık (EİİA), delik teşik (EKEİYK Enez –Yenice köyü), derya deniz (EUMİKAK), düün dernek ‘‘dügün dernek’’ (EKEİYK Enez –Yenice köyü), ev bārk (EİA), fındık fıstık (EİA), gelin görümce (EKEİYK), gezmek görmek (EİİA), konu gonşu (EİA ; EHİKA), kapı baca (EİA ; EİİA), kavga güvültü (EİİA), kırk davul kırk zurna (EHİKA), kör duman (DS: Uzunköprü ,Ed), o öyle bu büle (EİA), ot çöp (EİA), saz saman (EKEİYK Enez –Yenice köyü), süpürmek silmek (EİİA),taksi münübüs (EİA), toz duman (EKEİYK Enez –Yenice köyü), yalvarmak yakarmak (EKEİYK Enez –Yenice köyü), yılanlar çıyanlar (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

A.3. Zıt Anlamalı Kelimenin Tekrarı ile Kurulan İkilemeler

ak kara (HİKA), akşam sābā (TMİKA), gece gündüz (TMİKA ; ÇVYAÖ), gide gele (TMİKA), güzel çirkin (HİKA), ileri geri (TMİKA), kış yaz (TİASÖ), olur olmaz (TİASÖ), öteberi (HİKA ; TSKAD), sā sol (TMİKA), yata kalka (HİKA), yarı gavur yarı türk (TMİKA),aşā yokarı (EİA), avşam sabā (EKEİYK Enez –Yenice köyü), bej gün bej gece (EİA), bi vārmış bi yokmuş (EİA), dost düşman (EKEİYK Enez –Yenice köyü), gel zaman git zaman (EİA ; EKEİYK Enez –Yenice köyü), gitmek gelmek (EİA ; EİİA ; EUMİKAK), güzel çirkin (EİA), ha b{n ha yarın (EİA), içeri dışarı (EİA), olan küçük kız büyük (EKEİYK Enez –Yenice köyü), ölü diri (EHİKA), yarı aç yarı tok (EUMİKAK),avardı ayoktu(DS:Fili, Biga -Çkl.), gitmek gelmek (ÇGDE), iyi kötü (ÇGDE), üç gece üç gündüz (ÇGDE), üç günō üç gece (ÇGDE)

B. Sözcük Yapısı Bakımından İkilemeler

B.1.Türkçe İsimlerle Kurulan İkilemeler

başka başka (TMİKA), çeşit çeşit (ÇVYAÖ), eni kunu (TVMA), gelin kaynana (ÇVYAÖ), ince uzun (HİKA), okur yazar (HİKA), yer yurt (ÇVYAÖ),çölmek çölmek (EKEİYK Enez –Yenice köyü), dere tepe (EHİKA ; EUMİKAK), dūmak b{mek (EİİA), ine iplik (EUMİKAK), yiyecek içcek (EUMİKAK), ölü diri (EHİKA),akın akın (ÇGDE), bōrē çōrē (ÇGDE), dilim dilim (ÇGDE), y{ksēk y{ksēk (ÇGDE)

B.2. Türkçe + Yabancı İsimlerle Kurulan İkilemeler

bā bostan (T. + Fa. TMİKA), gün be gün (T. + Fa. + T. TİASÖ), kural kanun (T. + Ar. TMİKA), kör duman (Fa. + T. DS: Maksutlu, Veliköy , Çorlu , Tk.), ne mazot ne benzin (T. + Rus. + T.+ Fr. TMİKA), öz be öz (T. + Fa. + T. TSKAD), pīnir ekmē

(*Fa. + T. TMİKA*), **derya deniz** (*Fa. + T. EUMİKAK*), **gülüş cünbüş** (*T. + Fa. EKEİYK Enez –Yenice köyü*), **sessiz sedasız** (*T.+Ar. EUMİKAK*), **biri konça biri gül** (*T.+ Fa. + T.+ Fa. ÇGDE*), **incirð üzüm** (*Fa. + T. ÇGDE*) , **kış kıyamet** (*T.+ Ar. ÇGDE*)

B.3.Yabancı İsimlerle Kurulan İkilemeler

ane ane (*Fa. + Fa. TİASÖ*), **âret dünya** (*Ar. + Ar. TSKAD*), **defter kitap** (*Ar. + Ar. TMİKA*), **nasip kismet** (*Ar. + Ar. HİKA*), **tufan bora** (*Ar. + İt. TMİKA*), **zulm_esret** (*Ar. + Ar. TMİKA*), **çul çuval** (*Ar.+ Fa. EUMİKAK*), **in cin:** (*Ar.+ Ar. EHİKA*), **mâşal' l'a mâşal' l'a:** Maşallah maşallah. (*Ar.+ Ar. EİİA*), **usul usul:** (*Ar.+ Ar. EİA*), **zengin fakir fıkara** (*Fa.+ Ar.+ Ar. EUMİKAK*), **örf âdet** (*Ar.+ Ar. ÇGDE*), **şakı tükü** (*Ar.+ Ar. ÇGDE*), **zaman zaman** (*Ar.+ Ar. ÇGDE*)

B.4. Sayılarla Kurulan İkilemeler

bej on (*TSKAD*), **bi anacî bi bobacî** (*TMİKA*), **bi defter bi kalem** (*TMİKA*), **dörd gün dörd gece** (*HİKA*), **kırk elli** (*TMİKA*), **üc bej** (*TMİKA ; TİASÖ ; HİKA*), **yedi gün yedi gece** (*THGGS*), **yirmi beşinden yirmi beşine** (*TMİKA*), **bir gün bi gice** (*EİA*), **durd gün dörd gece** (*EİİA*), **iki gün iki gece** (*EİİA*), **kırk gün kırk gice** (*EHİKA*), **üç bej** (*EİA*), **üj gün üj gece** (*EİİA*), **üç dört gün** (*ÇGDE*), **üç günð üç gece** (*ÇGDE*)

B.5. Renk İsimleriyle Kurulan İkilemeler: **ak kara** (*HİKA*), **sarı sarı** (*TMİKA ; HİKA*), **simsiyâ** (*TMİKA ; ÇVYAÖ*), **benbeyaz** (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), **kara kara** (*EKEİYK*), **savı savı** (*EİİA*), **bembeyaz** (*ÇGDE*)

B.6. Hayvan İsimleriyle Kurulan İkilemeler

keçi koyun (*TMİKA*), **keçi meçi** (*TSKAD*), **koyun kuzu** (*TMİKA ; HİKA;EİA*), **dana bızâ** (*EİA*)

B.7. Organ simleriyle Kurulan İkilemeler

el ense (*TMİKA*), **el gol** (*TMİKA*), **eldenð ele** (*ÇGDE*), **el ense** (*EİA*), **eli kolu** (*EUMİKAK*), **el yüz** (*EİA*), **kol bacak** (*EUMİKAK*), **saç baş** (*EİA*)

C. Şekil ve Kuruluş Bakımından İkilemeler

Şekil ve kuruluş bakımından ikilemeleri isim ve fiil kök ve gövdelerinden kurulan ikilemeler olarak gruplandıracağız. İsimlerle kurulan İkilemeler iyelik ve çeşitli hâl eklerinin getirilmesiyle bir dil birlikteliği oluşturabilmektedir.

C.1. İsim Kök ve Gövdelerinden Kurulan İkilemeler

C.1.1. Hâl Eki Alarak Oluşturulan İkilemeler

C.1.1.1. Yalın Hâldeki İkilemeler

baba ðul (*TSKAD*), **bir bir** (*TMİKA*), **taş duvar** (*ÇVYAÖ*), **büyük büyük** (*TMİKA*), **çanak çömlek** (*TMİKA*), **kır bayır** (*TMİKA*), **tek tük** (*TMİKA ; TİASÖ ; ÇVYAÖ*), **acı acı** (*ÇGDE*), **büle büle** (*ÇGDE*), **anne buba** (*ÇGDE*), **iyi kötü** (*ÇGDE*), **kis kis**

(DS:Biga , -Çkl.), aman aman (EKEİYK Enez–Yenice köyü ; EİİA), ayrı ayrı (EİA), bir bir (EİA), çok çok (EİA ; EİİA), dâ taş (EKEİYK Enez –Yenice köyü), ev ev (EİİA; ÇGDE), ferah ferah (EUMİKAK), para pul (EUMİKAK), soy sop (EİA), tel tel (EİA), yer yer (EİA)

C.1.1.2. İlgi Hâli Ekiyle Kurulan İkilemeler

beyazların beyazı (EKEİYK Enez –Yenice köyü), yârimin yâri (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

C.1.1.2. Yönelme Hâli Ekiyle Kurulan İkilemeler

ayan ayana (TVMA), biri birine (TMİKA), kapan kapana (TİASÖ), kaleden kaleye (TMİKA), sâma soluma (TMİKA), malına mülküne (ÇGDE), yaka yakaya (DS: Bergaz, Ezine, -Çkl.), gelene geçene (EKEİYK Enez –Yenice köyü), karşı karşıya (EİA), kendi kendilene (EKEİYK Enez –Yenice köyü), oraya boraya (EİİA), sâya sola “sağa sola” (EİA)

C.1.1.3. Bulunma Hâli Ekiyle Kurulan ikilemeler

kâda mâda (TMİKA), sâda solda (TMİKA ; TSKAD), ovda buvda (EİA), sâda solda (EİA)

C.1.1.4. Ayrılma Hâli Ekiyle Kurulan İkilemeler

alttan üstten (TİASÖ), avadan karadan (TİASÖ), burdan urdan (TMİKA), cämiden cämiye (TMİKA), kaleden kaleye (TMİKA), ordan burdan (TİASÖ ; TSKAD), saptan maptan (TMİKA), öteden beriden (TSKAD), şundan bundan (TMİKA), eldenö ele (ÇGDE), kız evindenö oğlan evine (ÇGDE), aşadan yukarı (EİA), köyden köve (EİA), o zamandan bu zamana (EİİA), ötten beriden (EİA), u daldan u dala (EHİKA), uzaktan uzâ (EİA), aydan aya (EİİA), baştan başa (EİİA)

C.1.1.5. Belirtme Hâli Ekiyle Kurulan İkilemeler

kafayı mafayı (EİA), otlâni motlâni (EİA), unusunu bunusunu (EİİA)

C.1.1.6. Vasıta Hâli Ekiyle Kurulan İkilemeler

davullan zurnaylan (TMİKA), şunla bunla (TMİKA), altınlarla mangırlarla (EUMİKAK), otla çöple (EİA)

C.1.1.7. Yön Gösterme Ekiyle Kurulan İkilemeler

içeri dışarı (EİA), sôra sôra (EİA ; EİİA)

C.1.2. İyelik Eki Alarak Oluşturulan İkilemeler

anaları babaları (ÇVYAÖ), anani bubani (TSKAD), anası bubası (HİKA), çölü çocü (TMİKA ; TİASÖ), tarlamıS tablamız (TİASÖ), yiycemiz içecemiz (ÇVYAÖ), anası bobası (EİA), çölümüz çocumuz (EİİA), eli kolu (EUMİKAK), em annemi em bobamı (EKEİYK), ölü gızı “oğlu kızı” (EİA)

C.1.3. Yansıma İsimlerle Kurulan İkilemeler

cart curt (TMİKA), çangır çangır (TMİKA), çatır çatır (TMİKA;EİA;EİA ; EUMİKAK), çitir çitir (TMİKA ; HİKA), gırç gırç (TSKAD), gümbede gümbede (TMİKA), lambada lambada lambada (TMİKA), lambur lumbur (ÇVYAÖ), langır langır (TİASÖ), lok lok lok (ÇVYAÖ), pam küm (TMİKA), şaldır şaldır (HİKA), takır takır (TMİKA), tangır tangır (TMİKA), tangur tungur (TİASÖ), tıngır mıngır (TMİKA),kis kis (DS: Lapseki ,Çkl.), şap şap şap (ÇGDE), tü tü tü tü (ÇGDE),cavcav(DS:Kayapa -Ed.), cıvil cıvil(DS:İbriktepe, İpsala -Ed.), çıngır çıngır (EUMİKAK), fiş fiş (EHİKA), hars hars (EİA), hışır hışır (EİİA), hoşur hoşur (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), lakır lukur (EİA), lak lak (EKEİYK Enez –Yenice köyü), lap lup (EİİA), paldır küldür (EİA), pat pat (EHİKA), tangır tungur (EİA), tık tık (EİİA), tıngır mıngır (EUMİKAK), tıngır tıngır (EİA), vızt vızt (EİA)

C.1.4. Yapım Ekleriyle Kurulan İkilemeler

işsiz güçsüz (TMİKA), kıtlık ahlık (TİASÖ), nazlı nazlı (TMİKA), sağlı sollu (TSKAD), şuracık buracık (TİASÖ), téllenmek pullanmak (HİKA),yaşlı başlı (ÇVYAÖ),alacalı beleceli(DS:Evreşe, Gelibolu -Çkl.), tatlısı tuzlusu (ÇGDE), toparlacık toparlacık (ÇGDE), yallı ballı(DS: Lâpseki -Çkl.),asetlik fesatlık (EİİA), asım takım(DS: -Ed. ; EİİA), bayırlık dâlık (EİİA), dalı dalı (EİA), dargınnık kırğınnık (EİİA), fızlı fızlı(EKEİYK Enez –Yenice köyü), gullu güllu (EİA), oracık buracık (EUMİKAK), sâlı sollu (EHİKA), telli pullu (EİA), usulcuk usulcuk (EİA), yiyecek içcek (EUMİKAK)

C.1.1.5. Bağlaçlarla Kurulan İkilemeler

ama iyi ama kötü (TMİKA), ama yanlış ama döru (TMİKA), em dünyevi em ürevi(TMİKA), em üzölmek em sevinmek (TMİKA), ne ekmek ne simit (ÇVYAÖ), ne hörmet ne saygı (TİASÖ), ne mazot ne benzin (TMİKA), ne var ne yok (HİKA), ne yatak ne yogan (TSKAD),çapayla kürek (EİİA), çirkin mi çirkin (EKEİYK Enez –Yenice köyü), em annemi em bobamı (EKEİYK), gelinnen güvê (EHİKA), hem içeri hem dışarı (EİA), ne çay ne kahve (EİA), ne ekmek ne su (EİA), ne ev ne mekan (EİA), ne in ne cin (EUMİKAK), ne para ne pul (EUMİKAK), ne yol ne iz (EİA), ni oynunnâ ni oynunnâ (EİA), yapılyı mi yapılmâyı mi(EİİA)

C.2. Fiil Kök ve Gövdelerinden Kurulan İkilemeler

C.2.1. Yardımcı Fiil (İsim+Fiil) ile Kurulan İkilemeler

bas bas bağır- (TMİKA), daromadân et- (TMİKA),aban aban yürü-(DS:Çan, Bayramıç -Çkl.), haval haval bak-(DS: Fili, Biga -Çkl.), tay tay et- (DS: Fili, Biga -Çkl.), teke teke kes-(DS: Lapseki -Çkl.), tın tın kay-(DS: Ezine -Çkl.),alan talan etmek(DS: -Ed. çevresi), az gıtmek uz gıtmek (EKEİYK Enez –Yenice köyü), bölüg börçük etmek (EDAJE), kara kara düşünmek (EUMİKAK), kıvrım kıvrım olmak (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.), lingir lingir gülmek (EDAJE), zar zor yapmak (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

C.2.2. Çekimli Fiil ile Kurulan İkilemeler

geliyalā gidiyalā (*HİKA*), avarđı ayoktu (*DS: Fili, Biga -Çkl.*), öldü ölesi (*EİİA*), ister istemez (*EİA*), yer yemez (*EUMİKAK*)

C.2.3. Zarf Fiillerle Kurulan İkilemeler

araya araya (*ÇVYAÖ*), aşlayıp aşlayıp (*TİASÖ*), bāra bāra (*TMİKA*), dēken mēken (*TMİKA*), gidip gēlmek (*HİKA*), ıslatıp ıslatıp (*ÇVYAÖ*), yetişip büyümek (*TİASÖ*), yıkayıp temizlemek (*TSKAD*), derleyip topla- (*ÇGDE*), kararıp morar- (*ÇGDE*), kaygıla kaygıla (*DS: -Çkl.*), bāra bāra (*EİA*), būze būze (*EİA*), deneye deneye (*EİİA*), dūe dūe (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), gidēken gidēken (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), kesip kesip (*EİA*), kırıp kırıp (*EİA*), koştura koştura (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), sararıp solmak (*EUMİKAK*), sürükleye sürükleye (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), sürüye sürüye (*EİİA*), tepişirke tepişirke (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), yazıp çizmek (*EUMİKAK*), yuvarlana yuvarlana (*EİA*)

C.2.4. Sıfat Fiillerle Kurulan İkilemeler

eren duran (*TVMA*), gelen geçen (*HİKA*), olan gelen (*TVMA*), gelen geçen (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), öldü ölesi (*EİİA*)

C.2.5 İsim Fiillerle Kurulan İkilemeler

bulmak buluşturmak (*HİKA*), doğmak büyümek (*ÇVYAÖ*), okuma yazma (*TMİKA; ÇVYAÖ*), doğmak böyümek (*ÇGDE*), aramak taramak (*EİA*), dūmak b{mek (*EİİA*), giyinmek kuşanmak (*EHİKA*), gülüş cūnbüş (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), indirmek bindirmek (*EUMİKAK*), okuma yazma (*EİA*), yazma çizme (*EUMİKAK*)

D. Görevlerine Göre İkilemeler

D.1. Özne Görevinde Olan İkilemeler

“bi gecede iki tane dūnūr dūnūşū geldi.” (*HİKA*), “meselā kuran’ın hiç bi yerinde, içki yasaktır dēye kural kanun yok.” (*TMİKA*), ōul baba burda anadımı iktidarı paylaşamamışlar. (*ÇVYAÖ*), çalışmayıb tekirdāna uyānı buyanı gidenlē eridilē.” (*TİASÖ*), “gelen geçen kazmasın.” (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), “dūn günü alay gidēkene amıcası, dayısı, akrabaları, gonu gomşu toplanıvarı.” (*EHİKA*), “yāni şimdi kızla çocuk ayarlıyı işi.” (*EİİA*), dāveyle bütün kunu komşula v toplanı v. “ (*EİİA*), tovsannar işt pişt yaparmışl’ ā.” (*EİİA*)

D.2. Nesne Görevinde Olan İkilemeler

“erkez āline göre evini barkını, çiğçilūni yapıyı.” (*TMİKA*), “unutucāz artıkin ısım akrabayı.” (*HİKA*), “em annemi em bobamı ben köyümü özledim.” (*EKEİYK*), “kapımızı bacamızı kapayız.” (*EİİA*), “kolay dııl be Nazife ev taşımak unusunu bunusunu taşı bakalım.” (*EİİA*)

D.3. Dolaylı Tümleç Görevinde Olan İkilemeler

“alttan üstten çok akıntı var şimdi.” (TİASÖ), “sāda solda köyler vardır.” (TMİKA), “sélam vérdik saya solā.” (HİKA), “büle dāda bayırda iki genç yaşayamaz.” (EKEİYK Enez –Yenice köyü), “ah çocūm, siz kırdā bayırda geziyeniz.” (EHİKA)

D.4. Zarf Tümleci Görevinde Olan İkilemeler

“çobanı öldürünce bulgar burdan kaçarken bütü köyü baştan ayā yakıy.” (ÇVYAÖ), “aydarpaşadan tırennen dörd gün dörd gecede gittik.” (HİKA), “sōna bi dā gele gide gele gide alıyalā öle işte.” (HİKA), “günü gününe üç sene yaptım. (TİASÖ), “şuve kaybelmes kolay kolay.” (ÇVYAÖ), “onu sık sık dolaşmā gelmiş” (TSKAD), “sōra sōra, devlet dārelerine de giren oldu.” (TMİKA), “fabrikanın gelmesinne beraber köyün içme suyu sorunu yavaş yavaş başlamıştır.” (ÇVYAÖ), “adam avşam sabā ālarmış.” (EKEİYK Enez –Yenice köyü), “beyim gidiya aydan aya işte para almā dey.” (EİİA), “normel tepsie oniki amırı birer birer açıp epsinin arasını yālarız.” (EHİKA), “duyarsalar seni çı çıyırler.” (EHİKA), “tabancalarla çöcū delik teşik ederler.” (EKEİYK Enez –Yenice köyü), “kimseye duyurmam sesimi içerde kendi kendime āladım, sızladım.” (EİİA), “gelin şindi koşa koşa götürmüş.” (EİİA), “sōra sōra başladılar iki kişi gelmē.” (EİİA), “takara tukara tukara bi ev yapıyılar.” (EİİA), “ufak çöcük tepişirke tepişirke kapı aşşā düşyemiş.” (EKEİYK Enez –Yenice köyü), “yalvar yakar inmēyiri gız.” (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

D.5. Yüklem Görevinde Olan İkilemeler

“e biz senne āga kardaşız.” (TSKAD), “borda te komşu gidiyim geliyim.” (TİASÖ), “ayakkabımın altı vallāyi delik teşik.” (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

E. Kelime Türüne Göre İkilemeler

E.1. Sıfat Olan İkilemeler

alay alay memurlar (TMİKA),bule bule bir durum(TSKAD), iri yarı adam (TMİKA), saçma sapan olaylar (TİASÖ), ufak tefek şeyler (TİASÖ), üç beş kişi (TMİKA), alis mulis pomak (EİİA), beş on kuvuj (EİİA), бүle бүle bi rüya (EKEİYK Enez –Yenice köyü), kara kara kazanlar (EKEİYK), savı savı çiçekler(EİİA), teste teste karanfil (EKEİYK Enez –Yenice köyü), yüksek yüksek tepeler (EKEİYK)

E.2. Zarf Olan İkilemeler

acı acı bār- “acı acı bağır-” (TMİKA), ahleye vahleye büyü- “ahlaya vahlaya büyü-” (HİKA), aķa aķa aşındır- (TİASÖ), ane ane gez- “hane hane gez-” (TİASÖ), aşlayıp aşlayıp ye- “haşlayıp haşlayıp ye- (TİASÖ), birē birē diz- “birer birer diz-” (ÇVYAÖ), ıslatıp ıslatıp düv- (ÇVYAÖ), ileri geri konuş-(TMİKA), karşı karşıya gel- (ÇVYAÖ), māle māle gez- “mahalle mahalle gez-” (TMİKA), oynayā oynayā git- (HİKA), pōça mōça yap- “poğaçā moğaçā yap-” (HİKA), sülāle sülāle gir- (TMİKA), tek tek oynā- (HİKA), ufacıķ ufacıķ kal- (TİASÖ), yavaş yavaş ırtıyarla- “yavaş

yavaş ihtiyarla-“ (*HİKA*), akım akım git- “akın akın git-“ (*EİİA*), **apar topar** pindir- “apar topar bindir-“ (*EİİA*), **bunuk bunuk** bār- “boğuk boğuk bağır-“ (*EHİKA*), **fızlı fızlı** git- (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), **kana kana** iç- (*EKEİYK*), **koşa koşa** gel- (*EİİA*), **sürüm sürüm** sürün- (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), **yavaş yavaş** edin- (*EİİA*)

E.3. Zamir Olan İkilemeler

sen orada ben burda (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), **şunu bunu** (*EİA ; EİİA*), **u gün bu gün** “o günden beri” (*EİA*)

E.3. Ünlemlerle Kurulan İkilemeler

ah ah “sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi vb. duygular anlatan bir söz” (*HİKA*), **bici bici** “hayvanları çağırma ve kovalama ünlemi” (*DS: Saray -Tk.*), **bireh bireh** (*TSKAD*), **amanā aman** “usanç ve öfke anlatan bir söz” (*ÇGDE*), **gāh gāh** “atları çağırma ünlemi” (*DS: Bahadırılı , Bayramiç -Çkl.*), **hallahā allah** “allah allah” (*ÇGDE*), **ah ah** (*EHİKA ; EUMİKAK*), **bıcı bici** “hayvanları çağırma ve kovalama ünlemi” (*DS: Kayapa, Lalapaşa -Ed.*), **vay vay** “ağrı, acı vb. duyguları anlatan bir söz” (*EHİKA*)

Bunların dışında Doğu Trakya Ağızlarındaki İkilemeleri seslerin durumuna göre de şu şekilde tasnif edebiliriz: **arita marita**: (*TMİKA*), **armut marmut** “armut marmut” (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), **çâşaflar mâşaflar**: Çarşaflar marşaflar. (*ÇGDE*) vb.

a. İki Unsuru da Ünlü ile Başlayan İkilemeler

acı acı (*TMİKA*), **afıl uful** (*DS: Kadıköy, Saray -Tk.*), **ağa ağa** (*TIASÖ*), **alka alka** (*ÇVYAÖ*), **emen emen** (*TSKAD*), **ımıl ımıl** (*DS: Hayrabolu -Tk.*), **issim akrabā** (*HİKA*), **abuz ambak** (*EDAJE*), **apıl upul** (*KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.*), **ayın oyun** (*DS: -Ed.*), **ısımā ak vaba** (*EİA*), **içe içe** (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), **oynaya oynaya** (*EİA*), **öle öle** (*EİİA*), **uva uva** (*EİA*), **üst üste** (*EUMİKAK*), **üle üle** (*EİA*), **üç gün üç gece** (*EİİA*), **apıl apıl** (*DS: Sazlı, Ayvacık -Çkl.*), **elâlem** (*ÇGDE*)

b. Birinci Unsuru Ünlü, İkinci Unsuru Ünsüz Olan İkilemeler

allak bullak (*TMİKA*), **aram param** (*TVMA*), **azbuçuk** (*HİKA*), **eften püften** (*DS: Saray -Tk.*), **ıvır zıvır** (*TMİKA ; HİKA ; ÇVYAÖ*), **öteki beriki** (*TSKAD*), **ufak tefek** (*ÇVYAÖ ; TIASÖ*), **alak bulak** (*DS: Kayapa -Ed.*), **alan talan** (*DS: -Ed. çevresi*), **apar topar** (*EİİA ; EHİKA*), **aşā yukarı** (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*), **azın buzun** (*DS: -Ed.*), **eski püskü** (*EİA*), **onu bunu** (*EİA*), **ot çöp** (*EİA*), **unu bunu** (*EİA*), **üryan püryan** (*EUMİKAK*), **alacalı beleceli** (*DS: Evreşe, Gelibolu -Çkl.*), **alam taram ol** (*DS: Gelibolu -Çkl.*), **alan taran** (*DS: Gelibolu -Çkl.*), **alan taran et** (*DS: Evreşe, Gelibolu -Çkl.*), **apkın sapkın** (*DS: Ezine -Çkl.*), **apuk sapuk** (*DS: Evreşe, Gelibolu, Fili, Biga -Çkl.*)

c. İki Unsuru da Ünsüzle Başlayan İkilemeler

bakına bakına (*TSKAD*), **bırım bızık** (*TVMA*), **bol bol** (*TIASÖ ; ÇVYAÖ*), **böyle böyle** (*TIASÖ*), **cart curt** (*TMİKA*), **diri diri** (*HİKA*), **dolay dolay** (*DS: Çorlu -Tk.*),

dörd dördlük (HİKA), hangir hingir (DS: Büyükmanika, Saray -Tk.), höpür höpür (TSKAD), yamuk yumuk (TMİKA), yarım yurum (TVMA),yalap salap (EDAJE), yarım yantalak/yantılak (EDAJE), yayan yapıldak (EDAJE), yallı ballı (DS: Lâpseki -Çkl.), yamuk yumuk (DS: Fili, Biga -Çkl.), yel yepelek (DS: Lapseki -Çkl.)

ç. Birinci Kelimenin Başındaki Sesin İkinci Kelimede Değiştirilmesiyle Oluşan İkilemeler

ateş mates (TMİKA), atlaya matlaya (ÇVYAÖ), bālamak mālamak (TMİKA), barışmak marışmak (TMİKA), camlar mamlar (TİASÖ), cas mas (TMİKA), ceket meket (TMİKA), ceyran meyran (HİKA), çiflikler miflikler (ÇVYAÖ), destelē mestelē (TMİKA), fistan mistan (TMİKA), fotoraf motoraf (TMİKA), kaput maput (TMİKA), kurābiye murābiye (HİKA), ōman mōman (TSKAD), şitan mitan (TMİKA), zōla mōla (TMİKA), altın maltın (EİA), az maz (EİA), bārınmak mārınmak (EİA), batac matak (EİA), cezā mezā (EİA), çalgı malgı (EİA ; EİİA), domatiz momatiz (EİA), d{ş m{ş (EİA), gübreli mübreli (EİA), hıst pıst (EİA), ızgara mızgara (EİİA), işt pişt (EİİA), kaba saba (EİA), kenavlı menavlı (EİA), kōrku mōrku (EİA), kuzu muzı (EİA), küvte müvte (EİA), otlānı motlānı (EİA), suvan muvan (EİA), süklüm püklüm (EUMİKAK), süslemek püslemek (EİA), şudur mudur (EİA), ayrılma mayrılma (ÇGDE), çāşafılar māşafılar (ÇGDE), çōbalar mōbalar (ÇGDE), eften püften (DS: Ayvacık -Çkl.), nişanlı mişanlı (ÇGDE), tavuk mavuk (ÇGDE), urum murum (ÇGDE), yıkanmak mıkanmak (ÇGDE)

d. Yine asıl kelimenin ön sesinin m, p, s ünsüzlerinin getirilerek pekiştirilmesi ile de ikileme oluşturmaktadır.

adamakıllı (TMİKA), akpak (DS: Kadıköy, Sofular, Tatarlı, Saray -Tk.), bambaşka (TMİKA), besbelli (TMİKA), gömgök (TMİKA), koskoca (TSKAD), sapasālam (TMİKA), simsiyā (TMİKA ; ÇVYAÖ), up uzun (TİASÖ), adamō akıllı (EİA ; EİİA), bembeyaz (EKEİYK Enez –Yenice köyü), gupguru (EKEİYK Enez –Yenice köyü), kapkara (EKEİYK Enez –Yenice köyü), koskoca (EİA), sımsıkı (EHİKA), şımşırım (DS: Sultanköy, İpsala -Ed.), yüyüvarlak (EUMİKAK), akpak (DS: Gelibolu -Çkl.), bēmbeyaz (ÇGDE), besberaber (DS: Lapseki -Çkl.), dımdızlak (DS: Ahmetçe, Ayvacık -Çkl.), tomtom (DS: Gönen, Bayramiç -Çkl.), yamyaş (DS: Fili, Biga, Çkl.)

SONUÇ

Doğu Trakya bölgesini içine alan 4 il ve bu illere bağlı ilçe ve köylerde yapılan saha araştırmaları sonucunda oluşturulan 14 farklı çalışma ve Derleme Sözlüğü taranarak oluşturulan araştırmamızda ikilemeler üzerinde inceleme yapılmıştır. Bu eserlerdeki ikilemeler ortaya çıkarılarak anlam bakımından ikilemeler, sözcük yapısı bakımından ikilemeler, şekil ve kuruluş bakımından ikilemeler, görevlerine göre

ikilemeler, kelime türüne göre ikilemeler şeklinde ana başlıklara ayrılarak incelenmiştir. Anlam bakımından ikilemeler; aynı kelimelerle kurulan ikilemeler, yakın veya eş anlamlı kelimelerle kurulan ikilemeler, zıt anlamlı kelimenin tekrarı ile kurulan ikilemeler şeklinde gruplandırılmış ve bu gruplandırmanın sonucunda aynı kelimelerle kurulan ikilemeler ve yakın veya eş anlamlı kelimelerle kurulan ikilemelerde belirgin bir yoğunluk göze çarpmaktadır. Sözcük yapısı bakımından bölgede kullanılan ikilemelerde Türkçe isimlerle kurulan ikilemeler, Türkçe ve yabancı isimlerle kurulan ikilemeler, yabancı isimlerle kurulan ikilemeler ve sayılarla kurulan ikilemelerde yine yoğunlaşma vardır. Şekil ve kuruluş bakımından ikilemelerde ise; ayrılma hali ekiyle kurulan ikilemeler, yansıma isimlerle kurulan ikilemeler, yapım ekleriyle kurulan ikilemeler, bağlaçlarla kurulan ikilemeler, yardımcı fiil (isim+fiil) ile kurulan ikilemeler, zarffiillerle kurulan ikilemelerde belirgin bir yoğunluk vardır. Görevlerine göre ikilemelerde zarf tümleci görevinde olan ikilemeler diğer maddelere göre daha yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Kelime türüne göre ikilemeler ise; zarf olan ikilemeler maddesinde yoğunlaşmıştır. Bunların dışında Doğu Trakya ağızlarında seslerin durumuna göre ikilemelerin dağılımı, birinci kelimenin başındaki sesin ikinci kelimedede değiştirilmesiyle oluşan ikilemeler maddesinde daha yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Bütün bu incelemenin sonucunda bölgenin zengin ikileme kullanımı bu çalışmamızla tasnif edilmiş ve bölgedeki söz varlığının çeşitliliği kültür dünyamıza kazandırılmıştır.

ö: uzun o

ü: uzun u

û: uzun ü

Kısaltmalar

Ar.: Arapça

Fa.: Farsça

Fr.: Fransızca

İt.: İtalyanca

Rus.: Rusça

T.: Türkçe

DS: Derleme Sözlüğü

Transkripsiyon İşaretleri

ā: uzun a

ē: uzun e

ī: uzun ı

ū: uzun ü

q: arka damak k'si

SÖZLÜK

aban aban yürümek: Geniş adımlarla hızlı hızlı yürümek. (DS:Çan, Bayramiç -Çkl.)

abuz ambak: Saçma sapan. (EDAJE)

acāyip acāyip: Yadırganacak denli olağana aykırı olan, şaşırtıcı. (TİASÖ)

acı acı: Keskin keskin, sert sert. (ÇGDE)

acı acı: Keskin keskin, sert sert. (TMİKA)

acı tuzlu: (TMİKA)

aç susuz: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

açık saçık: Herkesin ayıplayacağı ölçüde açık, (söz, vücut). (TMİKA)

adamakıllı: Gerekli olandan çok, oldukça çok, oldukça, iyice. (EİA) ; (EUMİKAK)

adamakıllı: İyice, bir güzel. (EİİA)

adamakıllı: İyice, bir güzel. (TMİKA)

adamā akıllı: İyice, bir güzel. (EİA) ; (EİİA)

adamlā karılā: Adamlar karılar. (ÇGDE)

adım adım: Çok yavaş olarak, ağır ağır. (ÇVYAÖ)

afıl uful (1): Nefes nefese, çabuk çabuk, şapır şupur. (DS:Kadıköy, Saray -Tk.)

afıl uful (2): Yalan yanlış, baştan savma, saçma sapan, abuk sabuk. (DS:Saray köyleri -Tk.)

aga kardaş: (TSKAD)

ah ah: (EHİKA) ; (EUMİKAK)

āh āh: Sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi vb. duygular anlatan bir söz. (HİKA)

ahleyle vahleyle: Ahlaya vahlaya. (HİKA)

ak kara: (HİKA)

ağa ağa: Akarak. (TİASÖ)

akım akım: Akın akın. (EİİA)

akın akın: Arkası kesilmeyen akış halinde, çok sayıda. (ÇGDE)

akpak: Bembeyaz, çok beyaz, tertemiz. (DS:Gelibolu -Çkl.)

akpak: Bembeyaz, çok beyaz, tertemiz. (DS:Kadıköy, Sofular, Tatarlı, Saray -Tk.)

akpakça: Bembeyaz, çok beyaz, tertemiz. (DS:Kadıköy, Sofular, Tatarlı, Saray -Tk.)

akşam sabā: Akşam sabah. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

akşam sabbā: Akşam sabah. (TMİKA)

alaca alaca: (ÇVYAÖ)

alaca bulaca: Çok renkli, karışık renkli. (DS:Gelibolu –Çkl.)

alacalı beleceli: Çok renkli, karışık renkli. (DS:Evreşe, Gelibolu -Çkl.)

alak bulak: Karmakarışık, altüst: Her tarafı alak bulak ettin. (DS: Kayapa -Ed.)

alam taram olmak: Darmadağınık, karmakarışık olmak, perişan olmak, dağılmak, ayrılmak: Köy sıtma yüzünden alam taram oldu. (DS:Gelibolu -Çkl.)

alan talan etmek: Altüst etmek, dağıtmak, karmakarışık etmek: Çocuk her yeri alan talan etmiş. (DS: -Ed. çevresi)

alan talan: Karmakarışık, darmadağınık, altüst: Her yer alan talan olmuş. (DS: -Ed. çevresi)

alan taran etmek: Altüst etmek, dağıtmak, karmakarışık etmek. (DS: Evreşe, Gelibolu -Çkl.)

alan taran: Karmakarışık, darmadağınık, altüst: (DS: Gelibolu -Çkl.)

alat acele: Çok acele. (*EDAJE*)
alavere dalavere: Hile, düzen, yalan dolan. (*TSKAD*)
alay alay: Pek çok sayıda, yığın yığın, kalabalık olarak. (*TMİKA*)
ālaya ālaya: Ağlaya ağlaya. (*TMİKA*)
ālaya ālaya: Ağlayarak. (*EİA*)
alıp verme: (*TMİKA*)
alis mulis: Halis muhlis. (*EİİA*)
alka alka: Halka Halka. (*ÇVYAÖ*)
allā allā: Allah allah. (*EİİA*)
allā allā: Allah allah. Şaşılabak şey; ne yapmalı şimdi. (*TMİKA*) ; (*TSKAD*)
āllā āllā: Allah allah. Şaşılabak şey; ne yapmalı şimdi. (*TMİKA*)
alla alla: Şaşılabak şey; ne yapmalı şimdi. (*EİA*) ; (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
alla allah: Şaşılabak şey; ne yapmalı şimdi. (*EİA*)
allah allah: (*ÇVYAÖ*)
allah allah: Şaşılabak şey; ne yapmalı şimdi. (*EUMİKAK*)
allah rāzı olsun: (*EİİA*)
allah'ım allah'ım: (*EİA*)
allahō alla: Şaşılabak şey; ne yapmalı şimdi. (*EİA*)
allak bullak: Karmakarışık, altalta üstüste. (*TMİKA*)
alt üst: (*TMİKA*)
altın maltın: (*EİA*)
altınlarla mangırlarla: (*EUMİKAK*)
alttan üstten: (*TIASÖ*)
ama iyi ama kötü: (*TMİKA*)
ama yanlış ama dōru: Ama yanlış ama doğru. (*TMİKA*)
aman aman: Dikkat çekmek için kullanılan bir söz. (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*) ; (*EİİA*)

amanō aman: Usanç ve öfke anlatan bir söz. (*ÇGDE*)
ana baba: (*EİİA*) ; (*EUMİKAK*)
ana buba: (*EİA*) ; (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*) ; (*EİİA*) ; (*EHİKA*)
ana çocuk: (*TSKAD*)
anaları babaları: (*ÇVYAÖ*)
anani bubani: Ananı babanı. (*TSKAD*)
anası babası: (*TMİKA*)
anası bobası: (*TMİKA*)
anası bobası: Annesi babası. (*EİA*)
anası bubası: (*HİKA*)
ane ane: Hane hane. (*TIASÖ*)
anne baba: (*ÇGDE*)
anne baba: (*EİİA*) ; (*EUMİKAK*)
anne baba: (*TMİKA*) ; (*ÇVYAÖ*)
anne buba: Anne baba. (*ÇGDE*)
annesı bobası: Annesi babası. (*TIASÖ*)
apar topar: Toplanmaya vakit kalmaksızın, telaş ve acele ile, çarçabuk. (*EİİA*) ; (*EHİKA*)
apıl upul: zf. Sallanarak yürüme. (*KDS* - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
apır upur: zf. Hapır hupur. (*KDS* - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
apil apil: Ağzına kadar, alabildiğine: Fıçıyı apil apil doldurdum. (*DS:Sazlı, Ayvacık -Çkl.*)
apkın sapkın: Akılsız, serseri, delidolu. (*DS:Ezine -Çkl.*)
apuk sapuk: Saçma sapan, gelişçi güzel, ileri geri, boş söz. (*DS:Evreşe, Gelibolu, Fili, Biga -Çkl.*)
ara ara: Kısa aralıklarla. (*TMİKA*)
ara ara: Zaman zaman. (*EİİA*)
ara ara: Zaman zaman. (*TMİKA*)
aram param: Karmakarışık. (*TVMA*)
aramak taramak: (*EİA*)
aramak taramak: (*TSKAD*)

araştırmak taraştırmak:

(*EUMİKAK*)

araya araya: Arayarak. (*ÇVYAÖ*)

âret dünya: Ahiret dünya. (*TSKAD*)

arita marita: (*TMİKA*)

armandan armana: (*TMİKA*)

armıt marmıt: (*EKEİYK Enez – Yenice köyü*)

asetlik fesatlık: Hasetlik fesatlık. (*EİİA*)

asım takım: Kadınların takındıkları süs eşyası. (*DS: -Ed.*) ; (*EİİA*)

aşā yokarı: Aşağı yukarı. (*EİA*)

aşā yukā: Aşağı yukarı, hemen hemen, yaklaşık olarak. (*ÇVYAÖ*)

aşā yukar: Aşağı yukarı, hemen hemen, yaklaşık olarak. (*TSKAD*)

aşā yukarı: Aşağı yukarı, hemen hemen, yaklaşık olarak. (*TMİKA*) ; (*TIASÖ*) ; (*HİKA*) ; (*ÇVYAÖ*) ; (*TSKAD*)

aşā yukarı: Aşağı yukarı. (*KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.*) ; (*EİA*) ; (*EHİKA*)

aşādan yukarı: Aşağıdan yukarıya doğru. (*EİA*)

aşağı yukarı: Aşağı yukarı, hemen hemen, yaklaşık olarak. (*ÇVYAÖ*) ; (*TSKAD*)

aşlayıp aşlayıp: Haşlayıp haşlayıp. (*TIASÖ*)

aşrı aşrı: Uzak uzak. (*EKEİYK*)

aşşā yukarı: Aşağı yukarı. (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)

ata ata: Atarak. (*TIASÖ*)

ateş mateş: (*TMİKA*)

atlaya matlaya: (*ÇVYAÖ*)

avadan karadan: Havadan karadan. (*TIASÖ*)

avardı ayoktu: Ha vardı ha yoktu, olsa da olmasa da olur. (*DS:Fili, Biga -Çkl.*)

avşam sabā: Akşam sabah. (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)

ayan ayana: Sıkı kontrol altında tutarak, epeyce, sıkıca. (*TVMA*)

aydan aya: Her ay. (*EİİA*)

ayın oyun (1): Hile, entrika, desise, oyun. (*DS: -Ed.*)

aykırı aykırı: (*ÇVYAÖ*)

ayran puryan: (*EUMİKAK*)

ayrı ayrı: Birbirinden değişik. (*EİA*)

ayrı ayrı: Her birine ayrı olarak. (*ÇVYAÖ*)

ayrılma mayrılma: (*ÇGDE*)

āz dil: Ağız dil. (*TSKAD*)

az gitmek uz gitmek: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)

az maz: (*EİA*)

azbuçuk: Bir parça, biraz, azdan biraz çok. (*HİKA*)

azcık azcık: (*EİİA*)

azın azın: Azar azar. (*TVMA*)

azın buzun: Az çok, azar azar. (*DS: -Ed.*)

bı çocuk bi kız: Bir çocuk bir kız. (*TSKAD*)

bā bāçe: Bağ bahçe. (*TMİKA*)

bā bostan: Bağ bostan. (*TMİKA*)

baba ōul: Baba oğul. (*TSKAD*)

bağırmaq çağırmaq: (*EUMİKAK*)

bak bak: Şaşkınlık anlatır. (*TMİKA*)

baka baka: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)

bakına bakına: Bakınarak. (*TSKAD*)

bālamak mālamak: (*TMİKA*)

ballandıra ballandıra: İmrendirecek biçimde överek, ballandırarak. (*HİKA*)

bambaşka: Çok başka, çok değişik, bütünü ayrı, benzer yanı yok, apayrı. (*TMİKA*)

bangır bangır: Yüksek sesle acı ad ağlayış: Bangır bangır ağlıyor. (*DS:Kayapa -Ed.*)

bāra bāra: Bağıra bağıra. (TMİKA)

bāra bāra: Bağırarak. (EİA)

bārınmak mārınmak: Bağrınmak mağrınmak. (EİA)

barışmak marışmak: (TMİKA)

bārmak çīrmak: Bağırmak çığırnak. (EİA)

bas bas bağırnak: Çok yüksek bir sesle bağırnak. (TMİKA)

başka başka: Değişik olarak, ayrı biçimde. (TMİKA)

baştan ayā: Tamamıyla, hepsi, baştan sona kadar. (ÇVYAÖ)

baştan başa: Tamamıyla, hepsi, bütünüyle. (EİA)

batak matak: (EİA)

bayırlık dālık: Bayırlık dağlık. (EİA)

bej gün bej gece: Beş gün beş gece. (EİA)

bej on: Beş on. (TSKAD)

beldir beldir: Manasız, aptal aptal bakmayı anlatmak için bakmak fiili ile birlikte kullanılır: Tanımadın mı, beldir beldir bakıyorsun? (DS:Çorlu - Tk.)

beldir beldir: Manasız, aptal aptal bakmayı anlatmak için bakmak fiili ile birlikte kullanılır: Tanımadın mı, beldir beldir bakıyorsun?

(DS:Ayvacak, Gelibolu -Çkl.)

bēmbeyaz: (ÇGDE)

bembeyaz: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

benbeyaz: Bembeyaz. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

besbelli: Çok açık, çok belli, apaçık. (TMİKA)

besberaber: Uzunluğu ve genişliği eşit. (DS: Lapseki -Çkl.)

beş gün beş gece: Beş gün beş gece. (ÇVYAÖ)

beş on kuvu: Beş on kuruş. (EİA)

beş on: (ÇVYAÖ)

beyazların beyazı: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

bıcı bıcı: Hayvanları çağırma ve kovalama ünlemi. (DS: Kayapa, Lalapaşa -Ed.)

bingil bingil (1): Etli, yağlı, şişman, tıkız, dolgun. (DS:Gelibolu -Çkl.)

bingil bingil: ik. Etli, yağlı, şişman, tıkız, dolgun. (KDS –Demirköy/Lalapaşa -Ed.)

bırım bızık: Saçma sapan. (TVMA)

bi anacı bi bobacı: Bir anacığı bir babacığı. (TMİKA)

bi burda bi orda: Bir burda bir orda. (TMİKA)

bi defter bi kalem: (TMİKA)

bi gece bi gün: Bir gece bir gün. (EİA)

bi gün bi gece: Bir gün bir gece. (EİA)

bi gün iki gün: (TİASÖ)

bi kızlan bi çocuk: Bir kızlan bir çocuk. (TİASÖ)

bi komşudan bi komşuya: Bir komşudan bir komşuya. (TMİKA)

bi köyden bi köye: Bir köyden bir köye. (TMİKA)

bi o yanı bi bu yanı: Bir o yana bir bu yana. (EHİKA)

bi vārmış bi yokmuş: (EİA)

bici bici: Hayvanları çağırma ve kovalama ünlemi. (DS:Saray -Tk.)

bir bāçeden bir bāçeye: Bir bahçeden bir bahçeye. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

bir bir:Eksiksiz bir biçimde. (EİA)

bir bir: Tek tek. (TMİKA)

bir gün bı gece: (TSKAD)

bir gün beş gün: (EUMİKAK)

bir gün bi gice: (EİA)

bir gün iki gün: (TSKAD)
bir kız bir oğlan: (EUMİKAK)
birē birē: Birer birer. (ÇVYAÖ)
bireh bireh: (TSKAD)
birer birer: Teker teker, her biri ayrı olarak. (EİĀ) ; (EHİKA)
birer birer: Teker teker, her biri ayrı olarak. (TMİKA)
biri birine: (TMİKA)
biri kız biri çocuk: (TSKAD)
biri konça biri gül: Biri gonca biri gül. (ÇGDE)
biv ev biv ev: Teker teker, her biri ayrı olarak. (EİĀ)
bol bol: Sıkıntıya düşmeden. (EİĀ)
bol bol: Yeterli olandan çok fazlasıyla. (TİASÖ) ; (ÇVYAÖ)
bol bol: Yeterli olandan çok, fazlasıyla. (EİĀ)
böle böle: Böyle böyle. (TMİKA) ; (ÇVYAÖ) ; (TİASÖ)
bölüg börçük etmek: Bölük pörçük etmek, parça parça etmek. (EDAJE)
börē çörē: Börēgi çörēgi. (ÇGDE)
böyle böyle: (EİĀ)
böyle böyle: (TİASÖ)
bu gün bugüne: O günden beri. (EİĀ)
bule bule: Böyle böyle. (ÇVYAÖ) ; (TSKAD)
bule bule: Böyle böyle. (EİĀ) ; (EHİKA)
büle büle: Böyle böyle. (HİKA)
bulmak buluşturmak: (HİKA)
bunuk bunuk: Boğuk boğuk. (EHİKA)
burcun burcun: Burcu burcu, güzel, keskin kokuyu anlatır. (DS:Paşayığıt, Keşan -Ed.)
burdan urdan: Burdan ordan. (TMİKA)
büle büle: Böyle böyle. (ÇGDE)

büle büle: Böyle böyle. (EİĀ) ; (EKEİYK Enez –Yenice köyü) ; (EUMİKAK)
büle büle: Böyle böyle. (TMİKA) ; (HİKA)
büle şüle: Böyle şöyle. (EİĀ)
büyük büyük: (TMİKA)
büze büze: Büzerek. (EİĀ)
cāmiden cāmiye: (TMİKA)
camlar mamlar: (TİASÖ)
carcur: Fermuar. (DS:Kadıköy, Saray -Tk.)
cart curt: Abartılı söz, atıp tutma. (TMİKA)
cas mas: Eğlence, jaz maz. (TMİKA)
cavcav: Havlama. (DS:Kayapa -Ed.)
ceket meket: (TMİKA)
ceyran meyran: (HİKA)
cezā mezā: (EİĀ)
civil civil: Çocukların bir ağızdan konuşmalarını, bağırmaclarını anlatır. (DS:İbriktepe, İpsala -Ed.)
cız cız: (EİĀ)
cimcim: Çocukların ellerini üstüste koyarak oynadıkları bir çeşit oyun. (DS:Kadıköy, Saray -Tk.)
cisen cisen: İnce ince, yavaş yavaş (yağmur hk.). (DS:Fili, Biga -Çkl.)
çp çp: Çiğ çiğ. (EHİKA)
çala çala: (EİĀ)
çalgi malgi: (EİĀ) ; (EİĀ)
çalı malı: (TMİKA)
çanak çölmek: Çanak çömlek. (EİĀ)
çanak çömlek: (TMİKA)
çangır çangır: Çanın çıkardığı ses. (TMİKA)
çapayla kürek: (EİĀ)
çāşafar māşafar: Çarşafar marşafar. (ÇGDE)
çat çat: (EİĀ)
çat pat: zf. Çok az. (KDS -Demirköy/Lalapaşa -Ed.) ; (EHİKA)

çatır çatır: (*EİA*) ; (*EUMİKAK*)
çatır çatır: (*TMİKA*)
çay may: (*TMİKA*)
çelik çomak: (*TMİKA*)
çeşit çeşit: Çok çeşitli, türlü türlü. (*ÇVYAÖ*)
çımçık : Tıpkı, aynı. (*DS: -Ed.*)
çımçık: Tıpkı, aynı. (*DS: Saray, Hayrabolu -Tk.*)
çın çın: (*EUMİKAK*)
çingır çingır: (*EUMİKAK*)
çıtır çıtır: (*EUMİKAK*)
çıtır çıtır: İnce ve sert şeyler kırılırken çıkan ses. (*TMİKA*) ; (*HİKA*)
çiçek çiçek: (*EİA*)
çiflikler miflikler: Çiftlikler miftlikler. (*ÇVYAÖ*)
çifte çifte: çiftler çiftler. (*EİA*)
çirkin mi çirkin: (*EKEİYK Enez – Yenice köyü*)
çöbalar möbalar: Çorbalar morbalar. (*ÇGDE*)
çocuk çolü: Çocuk çoluğu. (*TMİKA*)
çok çok: Çok fazla. (*ÇVYAÖ*) ; (*TSKAD*)
çok çok: Çok fazla. (*EİİA*)
çok çok: Olsa olsa, en çok. (*EİA*) ; (*EİİA*)
çolü çocü: Çoluğu çocuğu. (*TMİKA*) ; (*TIASÖ*)
çoluk çocuk: (*EİİA*) ; (*EUMİKAK*)
çoluğ çocuk: (*TIASÖ*)
çoluk çocuk: (*TMİKA*) ; (*TSKAD*)
çölümüz çöcumuz: Çoluğumuz çocuğumuz. (*EİİA*)
çomçom (2): Öbek öbek. (*DS:Saray -Tk.*)
çonçom: Öbek öbek. (*DS:-Ed.*)
çölmek çölmek: Çömlük çömlük. (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
çul çuval: (*EUMİKAK*)

d { mükül d { mükülü: Dügümklü düğmüklü. (*EİA*)
d { s m { s: Doğuş möğüş. (*EİA*)
dā bayır: Dağ bayır. (*EKEİŸK Enez – Yenice köyü*)
dā dā: Hâlâ. (*TVMA*)
dā taş: Dağ taş. (*EKEİŸK Enez – Yenice köyü*)
daılmak mailmak: Dağılmak mağılmak. (*ÇVYAÖ*)
dālar dālar: Dağlar dağlar. (*EKEİŸK*) ; (*EKEİŸK Enez – Yenice köyü*)
dālık bayırlık: Dağlık bayırlık. (*ÇVYAÖ*)
dalı dallı: (*EİA*)
dāmatla gelin: (*TMİKA*)
dana bızā: Dana buzağı. (*EİA*)
dangaş dangak: Dan dan. (*TIASÖ*)
dantel mantel: (*TMİKA*)
dargınnık kırgınnık: Dargınlık kırğınlık. (*EİİA*)
darla zorla: (*TIASÖ*)
darmadān etmek: Darmadağın etmek. Dayak atıp iyice dövmek. (*TMİKA*)
davul zurna: (*EİİA*)
davullā zurnalā: Davullar zurnalar. (*EHIKA*)
davullan zurnaylan: Davulla zurnayla. (*TMİKA*)
dayana dayana: Dayanarak. (*TMİKA*)
defter kitap: (*TMİKA*)
değiş tokuş: Bir şey verip yerine başka bir şey alma, değişim. (*ÇVYAÖ*)
dēken mēken: Derken merken. (*TMİKA*)
delik teşik: Delik deşik. (*EKEİŸK Enez – Yenice köyü*)
demet demet: Birçok demetler durumunda, deste deste. (*TMİKA*)
demircilik memircilik: (*TMİKA*)
deneye deneye: (*EİİA*)

dere tepe: (EHİKA) ; (EUMİKAK)
derleyip toplamak: (ÇGDE)
derme çatma: Zorlukla, eldeki malzemeye. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
derya deniz: (EUMİKAK)
destelē mestelē: Desteler mesteler. (TMİKA)
dımdızlak: Yapayalnız, malsız mülksüz. (DS: Ahmetçe, Ayvacık -Çkl.)
dın dın: Bir aleti çalarken çıkan ses. (TMİKA)
dındın: a. Mızmız, mıymıntı, çabuk karar veremeyen, sözü uzatan. (DS: Çavuşköy -Ed.) ; (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
diydi: Sivrisinek. (DS: Çorlu -Tk.)
diydi: Sivrisinek. (DS: Güreci , Lapseki -Çkl.)
dilim dilim: (ÇGDE)
dinnene dinnene: Dinlenerek. (TSKAD)
diri diri: canlı bir biçimde, canlı olarak, canlı canlı. (HİKA)
diydi: Sivrisinek (DS: Çorlu -Tk.)
dizi dizi: Sıra sıra. (TMİKA)
doğmak böyümek: Doğmak büyümek. (ÇGDE)
doğmak büymek: Doğmak büyümek. (ÇGDE)
doğmak büyümek: (ÇVYAÖ)
dolay dolay: Çepçevre. (DS: Çorlu -Tk.)
dolayı dolayı: İyice, etraflıca. (TVMA)
domatiz momatiz: Domates momates. (EİA)
dörudan döruya: Dolaysız, araçsız, araya başka bir şey girmeden, resen. (TMİKA)

dost düşman: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
döne döne: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
dörd dördlük: Dört dördlük. (HİKA)
dörd gün dörd gece: Dört gün dört gece. (HİKA)
dört gün dört gece: Dört gün dört gece. (EİA)
dümak b {mek: Doğmak büyümek. (EİA)
dura dura: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
durd gün dörd gece: Dört gün dört gece. (EİA)
dürdan dürıya: Doğrudan doğruya. (EDAJE)
düru dürüs: Doğru dürüst. (EDAJE)
düe düe: Döve döve. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
dünür dünüşü: (HİKA)
dürüst bütün: (TMİKA)
dürüz bütün: Dürüst bütün. (EİA)
düşünüp taşınmak: Konuyu her yönüyle iyice düşünmek. (EUMİKAK)
düşüp kalkmak: (TSKAD)
düttürü düttürü: (HİKA)
düün dernek: Düğün dernek. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
düve düve: Döve döve. (TMİKA)
eften püften: Dayanaksız, derme çatma, yalan yanlış, asılsız. (DS: Saray -Tk.)
eften püften: Dayanaksız, derme çatma, yalan yanlış, asılsız. (DS: Ayvacık -Çkl.)
ekmek su: (TMİKA)
el ense: (EİA)
el ense: (TMİKA)
el gol: El kol. (TMİKA)
el yüz: (EİA)
elâlem: El âlem. (ÇGDE)

eldenð ele: Birinden bir başkasına, bir kimseden ötekine. (ÇGDE)
eli kolu: (EUMİKAK)
elini ayānı: Elini ayağını. (TMİKA)
em annemi em bobamı: Hem annemi hem babamı. (EKEİYK)
em dünyevı em ürevı: Hem dünyevi hem uhrevi. (TMİKA)
em üzölmek em sevinmek: Hem üzölmek hem sevinmek. (TMİKA)
emen emen: Hemen hemen. (TSKAD)
emen emen: Hemen hemen. Kesin değılse bile ona yakın, yaklaşık olarak. (EİİA)
eni boyu: Bütün ayrıntılarıyla, her yönüyle, eksiksizce. (TSKAD)
eni kunu: Adam akıllı, epey, bayağı. (TVMA)
ér gece ér gece: Her gece her gece. (HİKA)
eren duran: Herkes. (TVMA)
eski püskü: İyice yıpranmış, çok eskimiş (nesne). (EİA)
eş dost: (TİASÖ)
eş dost: Eş dost. (ÇGDE)
ev bårk: (EİA)
ev bark: (TMİKA)
ev ev: (TSKAD)
ev ev: Her evi tek tek gezmek. (EİİA)
evð ev: (ÇGDE)
fah fah: Genizden, burundan konuşma için söylenir. (DS: *Lapseki -Çkl.*)
falan filan: (EİA)
falan filan: (TMİKA) ; (TSKAD)
ferah ferah: (EUMİKAK)
fındık fıstık: (EİA)
fiş fiş: Atın kuyruğunu sallarken çıkardığı ses. (EHİKA)
fızlı fızlı: Hızlı hızlı. (EKEİYK Enez – Yenice köyü)
fistan mistan: (TMİKA)
fokur fokur: (EİA)

fotoraf motoraf: Fotoğraf motoğraf. (TMİKA)
gāh gāh: Atları çağırma ünlemi. (DS: *Bahadırlı , Bayramıç -Çkl.*)
garı goca: Karı koca. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
gaygay: Budala, aptal. (DS: *Pirinççeşme, Malkara, İncik -Tk.*)
gaz maz: (EİA)
gece gece: (HİKA)
gece gündüz: (EİİA)
gece gündüz: (TMİKA) ; (ÇVYAÖ)
gel zaman git zaman: Aradan epey bir zaman geçtikten sonra. (EİA) ; (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
gele gele: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
gele gide: (HİKA)
gelen geçen: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
gelen geçen: (HİKA)
gelen giden: Misafir. (EİA)
gelene geçene: (EKEİYK Enez – Yenice köyü)
gelenek görenek: Her toplumun geçmişten gelen davranış biçimi ve tutumunu anlatan öğelerdir. (TİASÖ)
gelin görümce: (EKEİYK)
gelin kaynana: (ÇVYAÖ)
gelin kaynana: (EİA)
gelinle damāt: Gelin ile damat. (ÇGDE)
gelinnen güvē: Gelin ile güve. (EHİKA)
geliyalā gidiyalā: Geliyorlar gidiyorlar. (HİKA)
gelmek gitmek: (TMİKA) ; (HİKA) ; (ÇVYAÖ)
gerisi geriye: Geriye dönerek. (EİA) ; (EİA)
gerisin geriye: Tekrar, bir daha. (HİKA)

getirmek götürmek: (TSKAD)
gezmek görmek: (EİĀ)
gezmek tozmak: (TMĪKA)
gıbgıbyı: Cimri. (DS: *Çerkeş ve köyleri* -Çkl.)
gıcır gıcır: (TSKAD)
gılğıl: Su kabağından yapılmış testi. (DS: *Lâhna* , *Hayrabolu* -Tk.)
gırav gırav: Silah atıldığında çıkan ses. (TMĪKA)
gırcalı mırcalı: (ÇVYAÖ)
gırç gırç: Kapı açılırken çıkan ses. (TSKAD)
gıyk gıyk: (EĪA)
gide gele: (TMĪKA)
gide gide: (EKEİYK) ; (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
gide gide: (TMĪKA)
gidêke gidêke: Giderken. (EĪA)
gidêken gidêken: Giderken. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
giderke giderke: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
gidip gelme: (TMĪKA)
gidip gelmek: (EĪA)
gidip gêlmek: (HĪKA)
gidip gelmek: (TSKAD)
git gel: (EHĪKA) ; (EUMĪKAK)
gitmek gelmek: (ÇGDE)
gitmek gelmek: (EĪA) ; (EİĀ) ; (EUMĪKAK)
gitmek gelmek: (TMĪKA) ; (TĪASÖ) ; (TSKAD)
giyinmek kuşanmak: (EHĪKA)
giyinmek kuşanmak: (TMĪKA) ; (TĪASÖ)
gonu gomşu: Konu komşu. (EĪA) ; (EHĪKA)
gonu gonşu: Konu komşu. (EĪA) ; (EHĪKA)
goparan goparana: Koparan koparana. (TSKAD)

gömgök: Baştan başa mavi, her yanı mavi ya da koyu mavi, masmavi. (TMĪKA)
göregör (1): Görerek başkasını örnek alma. (TMĪKA)
görme mörme: (TMĪKA)
görümce élti: (HĪKA)
guĭlu guĭllu: Güllü güllü. (EĪA)
gumguma: Küçük toprak sürahi. (DS: *Kızılköy, Ezine* -Çkl.)
gumgumu: Küçük toprak sürahi. (DS: *Sazlı, Ayvacık* -Çkl.)
gupguru: Kupkuru. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
gübreli mübreli: (EĪA)
güle güle: Sağlıcakla git, yolun açık olsun, iyi yolculuklar. (TĪASÖ) ; (ÇVYAÖ)
gülüş cümbüş: Gülüş cümbüş. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
gümbede gümbede: Davul çalınırken çıkan ses. (TMĪKA)
gün be gün: Günden güne. (TĪASÖ)
günden güne: Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha. (EĪA) ; (EKEİYK)
günden güne: Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha. (HĪKA)
günü gününe: Aynı gün içinde, gün geçirmeden, tam gününde. (EHĪKA)
günü gününe: Gününü geçirmeden, tam gününde. (TĪASÖ)
gürültü patırtı: (HĪKA)
güzel çirkin: (EĪA)
güzel çirkin: (HĪKA)
güzel güzel: Güzel bir biçimde, herhangi bir sıkıntıya uğramaksızın, hoşluk içinde, olağan bir durumda. (EİĀ)
ha b { n ha yarın: Ha bugün ha yarın.
ha bakalım ha bakalım: (TMĪKA)
hā hā: Dikkati çekmek, uyarmak için
hakkā hukkā: (EĪA)

hallahð allah: Allah allah. (ÇGDE)

hangir hingir: Olur olmaz şeylere gülmeyi anlatır. (DS: *Büyükmanika, Saray -Tk.*)

hantır hantır: zf. Bıkmadan, yorulmadan. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed..*)

harıl hurul: (EİA)

hars hars: (EİA)

haval haval bakmak: Salak salak bakmak. (DS: *Fili, Biga -Çkl.*)

hem alay hem tümen: (ÇGDE)

hem içeri hem dışarı: (EİA)

hımhım: Burundan, genizden konuşan (kimse). (DS: *Lapseki -Çkl.*)

hır zır: (EİA)

hısım akraba: (EİA)

hışır hışır: (EİA)

hişt pişt: (EİA)

hoş beş: (EUMİKAK)

hoşur hoşur: ikl. Yemek pişerken, kaynarken çıkan sesi anlatır. (KDS - *Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)

hov hov: Hayvan güderken çıkan ses.(EİA)

höpür höpr: Hapur hupur.(TSKAD)

ıblık ıblık: Çok tombul, bıllık bıllık. (DS: *-Ed.*)

ılgım ılgım: Yavaş yavaş, hafif hafif (esen rüzgâr, akan su vb. şeyler için). (DS: *Gelibolu -Çkl.*)

ımlıl ımlıl: Yavaş yavaş, ağır ağır, hafif hafif. (DS: *Hayrabolu -Tk.*)

ımur yamur etmek: Sözleri ağızda geveleyerek konuşmak. (DS: *Lapseki -Çkl.*)

ımlıl ımlıl: Yavaş yavaş (yürümek için). (DS: *Lapseki -Çkl.*)

ırmık ırmık: (EİA)

ısım akraba: Hısım akraba. (EİA) ; (EHİKA)

ısım akraba_ayı: Hısım akrabayı. (HİKA)

ısım akvaba: Hısım akraba. (EİA)

ısimð ak vaba: Hısım akraba. (EİA)

ıslatıp ıslatıp: Islatarak. (ÇVYAÖ)

ıssım akrabā: Hısım akraba. (HİKA)

ıvır zıvır: (TMİKA) ; (HİKA) ; (ÇVYAÖ)

ızgara mızgara: (EİA)

ıçe ıçe: İçerek. (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

içeri dışarı: (EİA)

iççe:İç içe. (ÇGDE)

içki miçki: (TMİKA)

iki gün iki gece: (EİA)

iki gün iki gece: (HİKA)

ikilibirli: İki pay birine, bir pay birine verilerek yapıları ortaklık. (DS: *Saray -Tk.*)

ileri geri: Yersiz, yakışsız. (TMİKA)

in cin: (EHİKA)

ince uzun: (HİKA)

incik boncuk: (TMİKA)

incirð üzüm: (ÇGDE)

indirmek bindirmek: (EUMİKAK)

ine iplik: İğne iplik. (EUMİKAK)

iri yarı: (TMİKA)

ister istemez: (EİA)

iş miş: (TMİKA)

işsiz güçsüz: İşsiz güçsüz. (TMİKA)

işt pişt: Bir seslenme sözü. (EİA)

ivil ivil: Yavaş yavaş, sessiz sessiz (yürüyüş için). (DS: *Ezine -Çkl.*)

iyi kötü: İyiyle kötü arası, şöyle böyle, ne iyi ne kötü. (ÇGDE)

k{ den küve: Köyden köye. (EİA)

kaba saba: (EİA)

kaç kaç: Kaçarak. (EKEİYK)

kāda māda: Karda marda. (TMİKA)

kafayı mafayı: (EİA)

kakül makül: (TİASÖ)

kala kala: Olup olacağı, topu topu, hepsi, tümü. (*EİA*)
kaleden kaleye: (*TMİKA*)
kan man: (*TSKAD*)
kana kana: Kanıncaya, doyuncaya değin, doya doya, bol bol. (*EKEİYK*) ; (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
kap kakak: (*ÇGDE*)
kapan kapana: Bir şeyin yağmalandığını ya da çok ucuza satıldığını anlatır. (*TİASÖ*)
kapı baca: (*EİA*) ; (*EİİA*)
kapı mapı: (*EİA*)
kapkara: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
kaput maput: (*TMİKA*)
kar mar: (*ÇVYAÖ*)
kār yāmur: Kar yağmur. (*HİKA*)
kara kara düşünmek: Kötümser bir hava içinde düşünmek. (*EUMİKAK*)
kara kara: (*EKEİYK*)
kararıp morarmak: (*ÇGDE*)
karı karıya: (*EİA*)
karı kızan: (*TMİKA*)
karı koca: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
karı koca: (*TSKAD*)
karpız kavun: (*TMİKA*)
karpus kavun: (*TMİKA*)
karşı karşıya: (*EİA*)
karşı karşıya: Biri ötekinin karşısında. (*TMİKA*) ; (*ÇVYAÖ*)
kat kat: (*TMİKA*)
kavga güvültü: (*EİİA*)
kaygıla kaygıla: Belini bükerek, öne eğilerek (*DS: -Çkl.*)
kaynana kaynata: (*HİKA*)
keçi koyun: (*TMİKA*)
keçi meçi: (*TSKAD*)
kemire kemire: (*EHİKA*)
kenavlı menavlı: (*EİA*)

kendi kendilene: Kendi kendilerine. (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
kendi kendime: (*TMİKA*) ; (*TSKAD*)
kendi kendime: Kimsenin yardımı, payı olmaksızın, kendi başına. (*EİA*)
kendi kendine: (*EİA*) ; (*EİİA*) ; (*EHİKA*) ; (*EUMİKAK*)
kendi kendine: Başkasının yardımı ve ortaklığı olmaksızın. (*ÇVYAÖ*)
kendi kendine: Kimseye sormadan. (*TMİKA*) ; (*ÇVYAÖ*)
kesip kesip: (*EİA*)
kır bayır: (*TMİKA*)
kırda bayırda: (*EHİKA*)
kırığı çıkığı: (*TSKAD*)
kırıp kırıp: (*EİA*)
kırk davul kırk zurna: (*EHİKA*)
kırk elli: (*TMİKA*)
kırk gün kırk gece: (*EİA*) ; (*EKEİYK*) ; (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*) ; (*EUMİKAK*)
kırk gün kırk gece: (*TMİKA*) ; (*THGGS*)
kırk gün kırk gece: (*EHİKA*)
kış kıyamet: (*ÇGDE*)
kış kıyamet: Yağmurlu, fırtınalı soğuk hava. (*TİASÖ*)
kış yaz: (*TİASÖ*)
kıtlık aşlık: Kıtlık açlık. (*TİASÖ*)
kıvıl kıvıl: Kalabalık, çokluk (için). (*DS: Biga -Çkl.*)
kıvrım kıvrım olmak: Buruşmak, kırışmak, katlanmak. (*KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
kız anne: (*TİASÖ*)
kız evinden oğlan evine: (*ÇGDE*)
kız mız: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
kız mız: (*TSKAD*)
kızla çocuk: (*EİİA*)
kızla çocuk: (*TSKAD*)
kızla érkéklē: Kızlar erkekler. (*HİKA*)
kızlar erkekler: (*TİASÖ*)

kimse kimseye: Birbirine. (*EİA*)
kis kis (1): İçin için, kıs kıs (gülme için). (*DS: Lapseki , Çkl.*)
kis kis (2): Hurma. (*DS: Biga , -Çkl.*)
koca koca: (*EUMİKAK*)
koca koca: Büyük büyük. (*TMİKA*)
kol bacak: (*EUMİKAK*)
kolay kolay: (olumsuz tümcelerde) kolay bir yoldan, sıkıntı çekilmeden, güçlüklerle uğramadan, kolayca, kolaylıkla. (*TMİKA*)
konu komşu: (*ÇGDE*)
konu komşu: (*EİİA*)
konu komşu: (*HİKA*) ; (*TSKAD*)
konuşma monuşma: (*EİA*)
konuşmak monuşmak: (*HİKA*)
korkmak morkmak: (*TMİKA*)
körku mörku: (*EİA*)
koskoca: (değer olarak) çok değerli, çok büyük. (*TSKAD*)
koskoca: (*EİA*)
koşa koşa: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*) ; (*EİİA*)
koşmuşla koşmuşla: Koşmuşlar. (*EİİA*)
koştura koştura: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
koyun kuzu: (*EİA*)
koyun kuzu: (*TMİKA* ; *HİKA*)
koyup koyup: (*TIASÖ*)
kör duman: Sis, pus (*DS: Maksutlu, Veliköy , Çorlu , Tk.*)
kör duman: Sis, pus (*DS: Uzunköprü , Ed*)
köşeli möşeli: (*ÇVYAÖ*)
köy köy: (*ÇVYAÖ*)
köyden köve: (*EİA*)
köyden köye: (*TMİKA*)
kucak kucak: Çok bol, bol bol. (*TMİKA*)
kullanılır. (*EİİA*)
kunu komşu: (*EİİA*)

kunu kumşu: Konu komşu. (*EİA*) ; (*EİİA*)
kurābiye murābiye: (*HİKA*)
kural kanun: (*TMİKA*)
kuyrū muyrū: Kuyruğu muyruğu. (*EİA*)
kuzu muz: (*EİA*)
kütük mütük: (*TMİKA*)
küvte müvte: Köfte möfte. (*EİA*)
laşa luga: is. Lakırdı. (*KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.*)
lak lak: Su dökülürken çıkan ses. (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
lakır lukur: (*EİA*)
lambada lambada lambada: (*TMİKA*)
lambur lumur: (*ÇVYAÖ*)
langır langır: (*TIASÖ*)
lap lap: (*EİA*)
lap lup: Oynarken çıkan ses. (*EİİA*)
lekeli lekeli: (*TMİKA*)
lingir lingir gülmek: Kıkır kıkır gülmek. (*EDAJE*)
lok lok lok: Toprağı kazarken çıkan ses. (*ÇVYAÖ*)
mal mülk: (*ÇVYAÖ*)
māle māle: Mahalle mahalle. (*TMİKA*)
malına mülküne: (*ÇGDE*)
māşal'a māşal'a: Maşallah maşallah. (*EİİA*)
mekir mekir: Çabuk çabuk, sık sık: Mekir mekir soluyarak geldi. (*DS: Malkara -Tk.*)
mıhlaya mıhlaya: (*ÇVYAÖ*)
mırı mırı: Kedinin çıkardığı ses. (*EİİA*)
mışıl mışıl: (uyumak eylemiyle birlikte kullanılır) rahat, sessiz ve derin soluk alarak. (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
nasip kismet: (*HİKA*)

nazlı nazlı: Nazlı bir biçimde, nazlanarak. (TMİKA)
ne çay ne kahve: (EİA)
ne ekmek ne simit: (ÇVYAÖ)
ne ekmek ne su: (EİA)
ne ev ne mekân: (EİA)
ne hörmət ne saygı: Ne hürmet ne saygı. (TİASÖ)
ne in ne cin: (EUMİKAK)
ne mazot ne benzin: (TMİKA)
ne para ne pul: (EUMİKAK)
ne var ne yok: Ne gibi havadis var? (HİKA)
ne yatak ne yōğan: ne yatak ne yorgan. (TSKAD)
ne yol ne iz: (EİA)
ni oynunnā ni oynunnā: Ne oyunlar ne oyunlar. (EİA)
nişanlı mişanlı: (ÇGDE)
noğut mercimek: (HİKA)
o gün bu gün: Söz konusu durumun olduğu günden bu yana. (TSKAD)
o günden bu güne: (ÇVYAÖ)
ō günden bu güne: O günden beri. (ÇGDE)
o günden bu güne: O günden beri. (EİİA)
o öyle bu böyle: O öyle bu böyle. (EİA)
o tarladan o tarlaya: (TMİKA)
o yana bu yana: (ÇGDE)
o zamandan bu zamana: (ÇVYAÖ)
o zamandan bu zamana: (EİİA)
odalar modalar: (EİİA)
okuma yazma: (EİA)
okuma yazma: (TMİKA) ; (ÇVYAÖ)
okur yazar: (HİKA)
olan gelen: Bütün herkes. (TVMA)
olan küçük kız büyük: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)
öle öle: Öyle öyle. (TİASÖ)
ölu gızı: Oğlu kızı. (EİA)

olur olmaz: Olmasından hemen sonra. (TİASÖ)
ōman mōman: Orman morman. (TSKAD)
on on bej: On on beş. (ÇVYAÖ)
onu bunu: (EİA)
oracık buracık: (EUMİKAK)
oradan buraya: (ÇVYAÖ)
orak morak: (EİİA)
orak morak: (TMİKA)
oraya boraya: Oraya buraya. (EİİA)
oraya buvaya: (EİİA)
ordan burdan : (TİASÖ) ; (TSKAD)
ot çöp: (EİA)
otla çöple: (EİA)
otlāni motlāni: Otlarını motlarını. (EİA)
otura otura: (EİA)
ōul baba: Oğul baba. (ÇVYAÖ)
ovda bu vda: Orada burada. (EİA)
oynayā oynayā: (HİKA)
oynaya oynaya: Oynayarak. (EİA)
ōbek ōbek: Yığın yığın. (TMİKA)
öldü ölesi: Öldüğünden beri. (EİİA)
öle böle: Öyle böyle. (TMİKA)
öle büle: Öyle böyle. (HİKA)
öle öle: Öyle öyle. (EİİA)
ölmek mölmek: (EİA)
ölü diri: (EHİKA)
öptürmek möptürmek. (EİA)
ördek mördek: (TSKAD)
örf ādet: Gelenek görenek. (ÇGDE)
öte beri: (EİA) ; (EİİA)
öteberi: Ufak tefek şeyler; yiyecek ve başka eşya. (HİKA) ; (TSKAD)
öteden beriden: Şuradan buradan. (TSKAD)
öteki beriki: Olur olmaz kimseler. (TSKAD)
ötten beriden: Öteden beriden. Çeşitli yerlerden, şuradan buradan. (EİA)

öyle bi görenek öyle bi gelenek:
(*TIASÖ*)

öz be öz: Gerçek. (*TSKAD*)

pınır ekmē: Peynir ekmek. (*TMİKA*)

pāça pāça: Parça parça. (*TMİKA*)

paldır küldür: (*EİA*)

pam küm: Birini döverken çıkan ses.
(*TMİKA*)

pancar mancar: (*HİKA*)

para mara: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*) ; (*EHİKA*)

para pul: (*EUMİKAK*)

pārça pārça: (*EİA*)

parça parça: Parçalanmış bir
durumda. (*EUMİKAK*)

pat pat: Sopayla ya da elle üst üste
vurmayı belirtmek için kullanılır.
(*EHİKA*)

peynir zeytin: (*ÇVYAÖ*)

pır pır: Bir tür tarım aleti. (*TMİKA*)

pış pış: Oyalanmak. (*EİA*)

pıt pıt: (*EİA*)

pıtır pıtır: Yemek yerken çıkan ses.
(*EKEİYK*)

pıtpıt: Tembel, beceriksiz. (*DS:*
Gelibolu -Çkl.)

pilav milāv: (*TIASÖ*)

pirinç mirinç: (*TMİKA*)

pōça mōça: Poğaç moğaç. (*HİKA*)

pörçe pörçe: (*EİA*)?????

posta posta: Topluca olmayarak, ayrı
ayrı, öbek öbek, ayrı topluluklar
olarak. (*EİA*)

rak rak: (*TMİKA*)

sā sālim: Sağ salim. (*EİA*)

sā salim: Sağ salim. (*EUMİKAK*)

sā sol: Sağ sol. Eş, dost, yakın
akrabalar. (*TMİKA*)

sā sola kaçınmak: Her yere
başvurmak. (*TMİKA.194/107*)

saç baş: (*EİA*)

saçma sapan: Gereksiz, tutarsız,
mantıksız söz. (*TMİKA*) ; (*TIASÖ*) ;
(*TSKAD*)

sāda solda: Orada burada. (*EİA*)

sāda solda: Sağda solda. (*TMİKA*) ;
(*TSKAD*)

sağlı sollu: (*TSKAD*)

saklı kapaklı: Başkalarına
duyurulmayan, kimseye haber
verilmeyerek yapılan (iş). (*TSKAD*)

saklı maklı: (*TSKAD*)

saklı saklı: Gizli gizli. (*EİA*)

salçasını malçasını: (*TSKAD*)

sālı sollu: Sağlı sollu. (*EHİKA*)

sallarka sallarka: (*EHİKA*)

sāma soluma: Sağma soluma.
(*TMİKA*)

sapasālam: Sapasağlam. (*TMİKA*)

saptan maptan: (*TMİKA*)

sararıp solmak: (*EUMİKAK*)

sarı sarı: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)

sarı sarı: (*TMİKA*) ; (*HİKA*)

satıp satıp: (*TMİKA*)

satıp savmak: (*TMİKA*)

sāti sātine: Saati saatine. (*TMİKA*)

savı savı: (*EİA*)

sāya sola: Sağa sola. (*EİA*)

saya solā: Sağa sola. (*HİKA*)

sāya sola: Sağa sola. (*TMİKA*)

saya sola: Sağa sola. (*TSKAD*)

saz saman: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)

sekizō on: (*TSKAD*)

sen orada ben burda: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)

seneden seneye: (*EİA*)

ses cevap: (*TSKAD*)

ses sedā: (*ÇVYAÖ*)

sessiz sedasız: Kendi halinde, sakin
(kimse). (*EUMİKAK*)

seve seve: (*TMİKA*)

sık sık: (zaman için) arası çok geçmeden, çok sık olarak, oldukça sık bir biçimde. (TSKAD)

sıkı sıkı: İyice. (EKEİYK)

sımsıkı: Sıkı bir biçimde, çok sıkı. (EHİKA)

sıpıtmak atmak: (TMİKA)

sıra sıra: Sıra oluşturacak bir biçimde, dizi dizi. (EİA) ; (EHİKA)

sile sile: Silerek. (EKEİYK)

sille sedeme: (EUMİKAK) ?

simsiyâ: Simsiyah. (TMİKA) ; (ÇVYAÖ)

siyim siyim: Yavaş yavaş, ince ince (yağmur yağmak, su, gözyaşı vb. akmak için). (DS: Sarıcaeli -Çkl.)

soka soka: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

sokulmak mokulmak: (TMİKA)

söna söna: Sonra sonra. (TMİKA)

söra söra: Sonra sonra. (EİA) ; (EİİA)

söra söra: Sonra sonra. (TMİKA)

sora sora: Sorarak. (TMİKA)

soy sop: Bütün hısım akrabalar, soydan olan herkes. (EİA)

soya soya: (EİA)

suvan muvan: Soğan moğan. (EİA)

süklüm püklüm: Utanıp sıkılarak, suç işlemiş gibi bir utanç içinde, korkup çekinerek. (EUMİKAK)

sülâle sülâle: (TMİKA)

süpürmek silmek: (EİİA)

sürükleye sürükleye: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

sürüm sürüm: (EKEİYK Enez –Yenice köyü)

sürüye sürüye: (EİİA)

süslemek püslemek: (EİA)

süvü süvü: (EİİA)

şaka maka: (EİA)

şakı tükü: Şarkı türkü. (ÇGDE)

şaldır şaldır: Suyun akarken çıkardığı ses. (HİKA)

şap şap şap: Alkış sesi. (ÇGDE)

şap şap: Ekmek. (TMİKA)

şart şurt: (EİA)

şeker meker: (TMİKA)

şıkır şıkır: (HİKA)

şıkır şıkır: Pırıl pırıl, parlak.

(EKEİYK Enez –Yenice köyü)

şımşırım: Sırılsıklam, çok terli. (DS: Sultanköy,İpsala -Ed.)

şitan mitan: Şeytan meytan. (TMİKA)

şöle böle: Şöyle böyle. (TMİKA)

şu bu: Birtakım kişiler, nesneler. (TMİKA) ; (TSKAD)

şu şekil bu şekil: (EİA)

şudur mudur: Şudur budur. (EİA)

şundan bundan: (TMİKA)

şunla bunla: (TMİKA)

şunlar bunlar: (TMİKA)

şunu bunu: (EİA) ; (EİİA)

şuracığ buracığ: (TİASÖ)

şüle büle: Şöyle böyle. (EİA)

şüle büle: Şöyle böyle. (TMİKA)

tabı tabı: (TMİKA)

tabi tabi: (TMİKA) ; (TİASÖ) ; (TSKAD)

tagra tugra: (EİA)

tak tak: Kaba ve tok bir sesle. (EİA) ; (EUMİKAK)

takara tukara: (EİİA)

takır takır: (EİA)

takır takır: Kuru ve sert sesler çıkararak. (TMİKA)

taksi münübüs: Taksi minibüs. (EİA)

taktak: Takunya. (DS: Çorlu, Vize-Tk.)

taktak: Takunya. (DS: -Ed.)

tâle mâle: Tarla marla. (EİA)

tane tane: Tek tek, teker teker. (EUMİKAK)

tangır tangır: (TMİKA)

tangır tungur: (*EİA*)
tangur tungur: (*TIASÖ*)
tārini mārini: Tarihini marihini.
 (*TMİKA*)
tarlamıS tablamız: (*TIASÖ*)
taşı tarā: Taşı tarağı. (*ÇVYAÖ*)
taş duvar: (*ÇVYAÖ*)
taş toprā: Taş toprağı. (*TMİKA*)
taşı toprā: Taşı toprağı. (*EUMİKAK*)
tatlısı tuzlusı: (*ÇGDE*)
tavan mavan: (*ÇVYAÖ*)
tavuk mamuk: Tavuk mavuk. (*EİİA*)
tavuk mavuk: (*ÇGDE*)
tay tay etmek: Yeni yürümeye başlayan çocuk ayakta durmak. (*DS: Fili, Biga -Çkl.*)
ték ték: Bir bir, birer birer. (*HİKA*)
tek tek: Bir bir, birer birer. (*HİKA*) ; (*ÇVYAÖ*)
tek tük: Seyrek olarak, bir iki tane. (*TMİKA*) ; (*TIASÖ*) ; (*ÇVYAÖ*)
teke teke kesmek: Dilim dilim kesmek. (*DS: Lapseki -Çkl.*)
teker teker: Ayrı ayrı, birer birer, tek tek olarak. (*EİA*) ; (*EUMİKAK*)
tekke mekke: (*TMİKA*)
tel tel: (*EİA*)
tellemek pullamak: (*EUMİKAK*)
téllenmek pullanmak: (*HİKA*)
telli pullu: (*EİA*)
teneke meneke: (*TMİKA*)
tepişirke tepişirke: Tepişirken. (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
teste teste: Deste deste. (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
tık tık: (*EİİA*)
tıkır tıkır: Düzenli bir biçimde, hiç aksamaksızın, hiç ara vermeden. (*EİA*)
tın tın kaymak: Çok gülmek, katılmak. (*DS: Ezine -Çkl.*)
tingır mıngır: (*TMİKA*)

tingır mıngır: Madenî ya da bunu andıran bir ses çıkararak. (*EUMİKAK*)
tingır tingır: (*EİA*)
tırım tırım: (*TIASÖ*)
tilki milki: (*TMİKA*) ; (*TSKAD*)
tomtom: Erkek hindi. (*DS: Gönen, Bayramiç -Çkl.*)
toparlacık toparlacık: (*ÇGDE*)
toprak moprak: (*TSKAD*)
toz duman: (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
tufan bora: (*TMİKA*)
tü tü tü tü: (*ÇGDE*)
tüfek müfek: (*EUMİKAK*)
tütün mütün: (*EİA*)
tütün mütün: (*TMİKA*)
u daldan u dala: O daldan o dala. (*EHİKA*)
u gün bu gün: O günden beri. (*EİA*)
u gün bugün: O gün bu gün. O zamandan beri. (*TMİKA*)
u günden bu güne: O günden bugüne. (*TMİKA*)
u le ule: Öyle öyle. (*TSKAD*)
ufacıık ufacıık: (*TIASÖ*)
ufak mufak: (*TMİKA*)
ufak tefek: (nesneler için) çok yer kaplamayan, küçük, çok gerekli olmayan. (*ÇVYAÖ*) ; (*TIASÖ*)
ufak tefek: Pek bir değeri olmayan, önemsiz, küçük. (*HİKA*)
ulam ulam: Akın akın, yığın yığın, art arda. (*DS:Ed.*) ; (*EKEİYK Enez –Yenice köyü*)
üle büle: Öyle böyle. (*HİKA*)
ule bule: Öyle böyle. (*TMİKA*)
ule ule: Öyle öyle. (*EİA*) ; (*EİİA*)
unlu munlu: (*TMİKA*)
unu bunu: Onu bunu. (*EİA*)
unusunu bunusunu: Onusunu bunusunu. (*EİİA*)
up uzun: Upuzun. Çok uzun. (*TIASÖ*)

urum murum: (ÇGDE)
usul usul: (EİA)
usulcuk usulcuk: Yavaşça. (EİA)
uva uva: Ovarak. (EİA)
uyānı buyanı: O yanı bu yanı.
(TİASÖ)
uzaktan uzā: Uzaktan uzağı. (EİA)
übek übek: Öbek öbek. (EİİA)
üç bej: Üç beş. (TMİKA) ; (TİASÖ) ;
(HİKA)
üC beş: Üç beş. (TİASÖ)
üç gün üç gece: (EİİA)
üç gün üç gece: Üç gün üç gece.
(TMİKA)
üç gün üç gece: (EİA)
üç bej: Üç beş. (EİA)
üç bej: Üç beş. (TMİKA) ; (ÇVYAÖ)
üç beş: (TMİKA) ; (TİASÖ)
üç dört gün: (ÇGDE)
üç gece üç gündüz: (ÇGDE)
üç gün üç gece: (EİİA)
üç gün üç gece: (TMİKA)
üç günδ üç gece: (ÇGDE)
üj dört: Üç dört. (ÇVYAÖ)
üj gün üç gece: Üç gün üç gece.
(EİİA)
üj gün üç gece: Üç gün üç gece.
(TMİKA)
üle büle: Öyle böyle. (EİA) ; (EİİA) ;
(EHİKA)
üle üle: Öyle öyle. (EİA)
üryan püryan: (EUMİKAK)
üst üste: Birbiri ardı sıra, birbirini
izleyerek. (EUMİKAK)
üstüste: Birbirinin üstüne konulmuş
bir biçimde.(HİKA) ; (ÇVYAÖ)
vallā billā: Vallahi billahi. (HİKA) ;
(TSKAD)
vallah billah: (TMİKA)
vallāyi billāyi: Vallahi billahi.
(TMİKA)

vay vay: Ağrı, acı vb. duyguları
anlatan bir söz. (EHİKA)
vıcık vıcık: (EİA)
vıgıv vıgıv: (EİA)
vıy vıy: Ağrı, acı vb. duyguları
anlatan bir söz. (EHİKA)
vızt vızt: Vızır vızır. (EİA)
vūa vūa: Vura vura.(TSKAD)yakın
yakın: (TMİKA)
y { ksēk y { ksēk: (ÇGDE)
y { sek y { sek: Yüksek yüksek.
(EKEİYK)
yaka yakaya: Karşı karşıya. (DS:
Bergaz, Ezine, -Çkl.)
yakmak yıkmak: (ÇVYAÖ)
yalap salap: Acele acele, özensizce.
(EDAJE)
yalap şap: Üstünkörü, gelişigüzel (iş
için). (DS: -Ed.)
yalap yalap: Parıl parıl, ıslıl ıslıl. (DS:
Lâpseki Çkl.)
yallı ballı: Genç, görkemli, zarif. (DS:
Lâpseki -Çkl.)
yalvarmak yakarmak: (EKEİYK
Enez –Yenice köyü)
yamalı yamalı: (TİASÖ)
yamuk yumuk: (TMİKA)
yamuk yumuk: Eğri büğrü. (DS: Fili,
Biga -Çkl.)
yāmur çamur: Yağmur çamur.
(HİKA)
yamyaş: Çok yaş. (DS: Fili, Biga,
Çkl.)
yan yana: Biri ötekinin sağında ya da
solunda olarak birbirinin yanında.
(EİA)
yanyana: Biri ötekinin sağında ya da
solunda olarak, birbirinin yanında.
(TMİKA) ; (ÇVYAÖ)
yap yap: Yavaş yavaş. (DS: Lâpseki -
Çkl.)
yapılıy mi yapılmāy mi: (EİİA)

yara bere: (TSKAD)
yarı aç yarı tok: (EUMİKAK)
yarı gavur yarı türk: (TMİKA)
yarım yantalak/yantılak: Yarım yamalak. (EDAJE)
yarım yantalak: Eksik, özensiz yapılmış, düzensiz (iş için). (DS: -Ed.)
yarım yarım: (HİKA)
yarım yurum: Yarım yamalak. (TVMA)
yârimin yâri:(EKEİYK Enez –Yenice köyü)
yaşlı başlı: (ÇVYAÖ)
yata kalka: (HİKA)
yatmak kalkmak: (EİİA)
yavaş yavaş: (EİA) ; (EİİA) ; (EUMİKAK)
yavâş yavâş: (TMİKA)
yavaş yavaş: Gittikçe gitgide. (TMİKA) ; (HİKA) ; (ÇVYAÖ) ; (TSKAD)
yayan yapıldak: Yalınayak yürür durumda. (EDAJE)
yayan yapıldak: Yürüyerek anlamında kullanılan bir ikileme.(TMİKA)
yayım yasım: Bol, dağınık. (DS: -Ed.)
yazıp çizmek: (EUMİKAK)
yazma çizme: (EUMİKAK)
yedi gün yedi gece: (THGGS)
yel yepelek: Çabucak. (DS: Lapseki - Çkl.)
yellim yelâlim: İvedilikle, telaşla: Yellim yelâlîm arandı durdu. (DS: -Ed.)
yemek içmek: (HİKA)
yemek içmek: (TİASÖ)
yeminne samanını: (TİASÖ)
yeni yeni: Yeni olarak. (ÇGDE)
yer yemez: (EUMİKAK)
yer yer: Zaman zaman. (EİA)
yer yurt: (ÇVYAÖ)

yetişip büyümek: (TİASÖ)
yıkamak paklamak: (EUMİKAK)
yıkamak paklamak: (TSKAD)
yıkamak temizlemek: (EİA)
yıkana yıkana: Yıkanarak. (EİA)
yıkanmak mıkanmak: (ÇGDE)
yıkayıp temizlemek: (TSKAD)
yırım yırım: Lime lime, parça parça. (DS: -Ed.)
yılanlar çıyanlar: (EKEİYK Enez – Yenice köyü)
yimek içmek: Yemek içmek. (EKEİYK Enez –Yenice köyü) ; (EUMİKAK)
yirke yirke: Yerken. (EİİA)
yirmi beşinden yirmi beşine: (TMİKA)
yiyecek içcek: Yiyecek içecek. (EUMİKAK)
yiyeceğimiz içecemiz: Yiyeceğimiz içeceğimiz. (ÇVYAÖ)
yufka mufka: (EİİA)
yulaf mulaf: (TMİKA)
yuvarlana yuvarlana: Yuvarlanarak. (EİA)
yuvarlaya yuvarlaya: (EİİA)
yüğsek yüğsek: Yüksek yüksek. (ÇGDE)
yüksek yüksek: (EİİA)
yüsyuvarlak: (EUMİKAK)
yüzlük müzlük: (TMİKA)
zaman zaman: Belli olmayan zamanlarda, ara sıra, kimi zaman, arada bir, seyrek olarak. (ÇGDE)
zar zor yapmak: Bir şeyi büyük güçlüklerle yapmak. (KDS - Demirköy/Lalapaşa -Ed.)
zavallı zavallı: Acınacak denli kötü durumda bulunan. (TMİKA)
zeman zeman: Belli olmayan zamanlarda, ara sıra, kimi zaman, arada bir, seyrek olarak. (ÇGDE)

zengin fakir fıkara: Zengin fakir
fukara. (*EUMĠKAK*)

zıgıv zıgıv: (*EĠA*)

zōla mōla: Zorla morla. (*TMĠKA*)

zor mor: (*EĠA*)

zulm_esret: Zulüm ve esaret.
(*TMĠKA*)

KAYNAKÇA VE ESER KISALTMALARI

Akcan, Nurcan. Edirne İli Keşan, Enez İlçeleri Ve Yenice Köyü Ağız Derlemeleri. Trakya Üniversitesi Fen- Edeb. Fakültesi Türk Dili ve Edeb. Böl. Bitirme Ödevi. Edirne, 1992. **(EKEİYYK)**

Akdur, Derya. Çorlu ve Yöresinin Ağız Özellikleri. Trakya Üniversitesi Fen-Edeb. Fakültesi Türk Dili ve Edeb. Böl. Bitirme Ödevi. Edirne, 2004. **(ÇVYAÖ)**

Aydemir, Fatma. Hayrabolu İlçesi Köy Ağızları. Trakya Üniversitesi Fen-Edeb. Fakültesi Türk Dili ve Edeb. Böl. Bitirme Ödevi. Edirne, 2009. **(HİKA)**

Derya, E. Kuzu. Çanakkale İli Gelibolu İlçesi Ve Köyleri Ağızları. İnceleme (Fonetik)- Metin. Bitirme Ödevi, 2003. **(ÇGDE)**

Duman, Musa ve Kemik, Fatih. “İkilemelerin Oluşma Süreçleri ve ‘yalnız basına’ Örneği Üzerine”. I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı (Ege Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. 9-15 Nisan 2006. Çesme-İzmir)’na sunulan bildiri, s. 3.

Durmazer, Ayhan. Tekirdağ İli Saray İlçesi Köyleri Ağız Derlemeleri. (İnceleme- Metin- Sözlük). Trakya Üniversitesi Sos. Bil. Enst. Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Edirne, 1996. **(SKAD)**

Eckmann, János. "The Turkish Dialect of Edirne". American Studies in Altaic Linguistics, Vol.: 13, California, 1962, s. 45-69 **(EDAJE)**

Hatiboğlu, Vecihe. Türk Dilinde İkileme. Ankara: TDK Yay.1981, s. 9

Kalay, Emin. Edirne İli Ağızları (İnceleme- Metin). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 694, 1998. **(EİA)**

Kalay, Emin. Edirne İli Havsa İlçesi ve Köyleri Ağızları (İnceleme-Metin). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst. Türk Dili ve Edebiyatı Böl. Yüksek Lisans Tezi. Edirne, 1990. **(EHİKA)**

Korkmaz, Zeynep. Gramer Terimleri Sözlüğü. Ankara: TDK Yay. 1992, s. 82.

Özcan, Seda. Tekirdağ İli Ağızları. Trakya Üniversitesi Fen-Edeb. Fakültesi Türk Dili ve Edeb. Böl. Bitirme Ödevi. Edirne, 2005. **(TİASÖ)**

Özdarendeli, Nursel. “Velimeşe Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar”. Türkiyat Araştırmaları Dergisi. 2013 **(TVMA)**

Saygı, Zeliha. Edirne İli Uzunköprü ve Meriç İlçeleri (Küçük Altıağaç Köyü) Ağızları. Trakya Üniversitesi Fen- Edeb. Fakültesi Türk Dili ve Edeb. Böl. Bitirme Tezi. Edirne, 1992. **(EUMİKAK)**

Şahin, Nazmiye. Tekirdağ İli Hayrabolu İlçesi Gelenek ve Göreneklerinde Sayılar. Trakya Üniversitesi Fen-Edeb. Fakültesi Türk Dili ve Edeb. Böl. Bitirme Ödevi. Edirne, 2003.

(THGGS)

Tokay, Yaşar. “Evliyâ Çelebi Seyahat-Nâmesi’nde İkilemeler”. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic Volume 8/9 Summer 2013, P. 2401-2416, Ankara, Turkey.

Top, Aşlı. İpsala İlçesi Ağzları (İnceleme- Metin). Trakya Üniversitesi Fen-Edeb. Fakültesi Edeb. Böl. Bitirme Ödevi. Edirne, 2006. **(EİİA)**

Tosun, İlker. Tekirdağ Merkez İlçe ve Köyleri Ağzları. Trakya Üniversitesi Sos. Bil. Enst. Türk Dili ve Edebiyatı Abd, Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Edirne, 2003. **(TMİKA)**